Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1988 йил 30 апрель
ШАНБА
№ 98 (4.294).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси 28 апрелда бўлиб ўтган навбатдаги мажлисида КПССнинг бўлғуси Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ бўлган бир қанча ташкилий масалаларни кўриб чиқди.

Сиёсий бюро электрон саноатни ривожлантиришни жадаллаштириш юзасидан ҳукумат ишлаб чиққан таклифларни муҳокама қилди. Жамиятнинг социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш, мамлакатнинг илғор фан-техника марраларига чиқиб олишини таъминлаш йўлини амалга ошириш электрон саноатни янада юксалтиришга оид шошилинч чора-тадбирлар кўрилишини талаб қилаётганлиги, бу саноат маҳсулоти халқ хўжалигининг барча тармоқларини ривожлантиришга, унинг самарадорлигини оширишга ҳал қилувчи таъсир ўтказаётганлиги мажлис давомида уқтириб ўтилди. Айниқса кейинги йилларда электрон бошқарув воситаларига эга бўлган машиналар, ускуналар ва приборлар, ҳисоблаш техникаси ишлаб чиқариш кенгайтирилиши сабабли электрон техника маҳсулотларига эҳтиёжнинг ўсиш суръатлари билан электрон саноатни ривожлантиришнинг белгиланган истиқболлари ўртасида катта номутаносиблик вужудга келди.

Ватан электроникасининг илмий ва ишлаб чиқариш базасини кенгайтириш ҳамда мустаҳкамлашга оид тадбирлар комплекси маъқулланди. XII, XIII беш йилликлар мобайнида ва 2000 йилгача бўлган даврда электрон саноати қувватини кўпайтириш, ишлаб турган корхоналарни реконструкция қилиш ва мамлакатнинг турли регионларида бир қанча янги заводлар қуриш, микроэлектроника проблемалари билан шуғулланувчи илмий марказлар барпо этиш белгиланди. Электрониканинг техникавий даражасини анча оширишга қаратилган амалий ва фундаментал тадқиқотларнинг комплекс программаси қабул этилди. Бу ишларга СССР Фанлар академияси ташкилотларини ва олий ўқув юртларини жалб этиш белгиланди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси Литва Компартияси Марказий Комитети билан Литва ССР Министрлар Совети, Эстония Компартияси Марказий Комитети билан Эстония ССР Министрлар Совети кенг активлар иштирокида ишлаб чиққан шу республикаларнинг халқ хўжалигини бошқариш бош схемаларини маъқуллади. Бошқарувни такомиллаштиришга оид таклифлар республикалар Олий Советларининг сессияларида муҳокама қилинган ва қўллаб-қувватланган. КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь пленуми қарорларига ҳамда давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР Қонунига мувофиқ янги схемалар бошқарувни тубдан қайта қуришга, унинг аппаратини қисқартириш ва арзонлаштиришга, шу республикалар социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш юзасидан раҳбарликнинг устун даражада иқтисодий усулларига ўтиш учун ташкилий шарт-шароитлар яратишга қаратилган.

Сиёсий бюро М. С. Горбачевнинг АҚШ давлат секретари Ж. Шульц 21—22 апрель кунлари Москвага визит қилган вақтида у билан ўтказган суҳбатлари ҳамда Э. А. Шеварднадзенинг Ж. Шульц билан музокаралари якунларини муҳокама қилиб, маъқуллади. Хавфсизлик, маҳаллий муаммолар масалалари ҳамда икки томонлама муносабатлар юзасидан ўтказилган фикрлашувлар асосида олий даражада ўтказиладиган навбатдаги Совет—Америка учрашувининг концепцияси хусусида тушунишга эришилганлиги ва уни ўтказиш билан боғлиқ бўлган асосий тадбирлар келишиб олинганлиги таъкидланди.

Совет раҳбарияти олий даражадаги Москва учрашуви аниқ-равшан ва салмоқли натижалар билан нишонланиши учун зарур куч-ғайратларни сарфлашга тайёр. Бунинг учун Америка томони ҳам шунга мувофиқ равишда интилиши, унинг сиёсий реалликлари билан ҳисоблашишга, музокарадошнинг манфаатларини эътиборга олишга, ўзининг жаҳон олдидаги масъулият мезонини пухта ўйлаб кўришга ҳамда ўз фикрлари ва қадриятларини бошқаларга тиқиштириш йўлидаги уринишлардан воз кечишга тайёрлиги зарур, албатта.

Сиёсий бюро Н. И. Рижковнинг Венгрия Халқ Республикасига расмий дўстона визити якунларини маъқуллади. Совет — Венгрия муносабатларининг энг муҳим масалалари батафсил муҳокама қилинганлиги ва эришилган аҳдлашувлар Совет Иттифоқи билан Венгрия ўртасидаги қардошлик алоқаларини ва ҳар томонлама ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш учун янги имкониятлар очади. СССР ва Венгриядаги янгиланиш мақсадларининг муштараклиги ва янгиланиш жараёнлари йўналишлари яқинлиги иқтисодий, илмий-техникавий, маданий ва бошқа соҳаларда иккала мамлакат ўртасидаги ўзаро алоқаларнинг самарадорлигини ошириш, ҳамкорликнинг замонавий интеграцион усулларидан кенг фойдаланиш учун муҳим аҳамиятга эга эканлиги қайд этилди. Барча асосий халқаро проблемаларга нисбатан ягона ёндашилаётгани каби мана шуларнинг ҳаммаси ҳам совет ва венгер халқлари ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашга хизмат қилади, деб ишонч билдирилди.

А. Ф. Добрининнинг «Проблемы мира и социализма» журнали иши юзасидан 12—15 апрель кунлари Прагада ўтказилган кенгаш якунлари тўғрисидаги ахборoти кўриб чиқилди ҳамда КПСС делегациясининг фаолияти маъқулланди. Ошкоралик ва бир-бирининг позицияларига ҳурмат вазиятидаги рўй-рост фикрлашувлар натижасида «Проблемы мира и социализма» журналининг фаолиятини қайта қуриш ҳамда бу соҳадаги тегишли тадбирлар каби муҳим масалани ҳал этишга ижобий ёндашувни коллектив бўлиб ишлаб чиқишга муваффақ бўлинганлигидан мамнуният изҳор этилди. КПСС Марказий Комитетининг фикрича, бундай ёндашув замон руҳига, коммунистик, бутун ишчилар ва сўл демократик ҳаракат эҳтиёжларига мос бўлиб тушади.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси мажлисида мамлакат давлат қурилиши ва ижтимоий-сиёсий турмушининг бошқа баъзи масалалари ҳам муҳокама қилинди.

СССР граждалари! Кўп миллатли буюк Ватанимиз куч-қудратининг манбаи—эркин мамлакатдаги эркин халқларнинг иттифоқи ва қардошлигини тинимсиз мустаҳкамлангиз!

(КПСС Марказий Комитетининг 1 Май чақириқларидан).

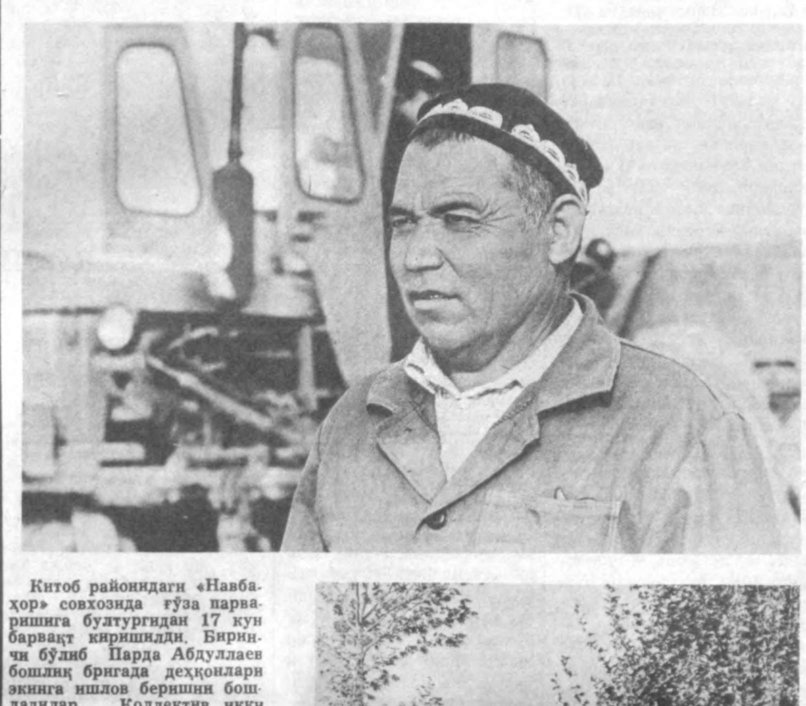

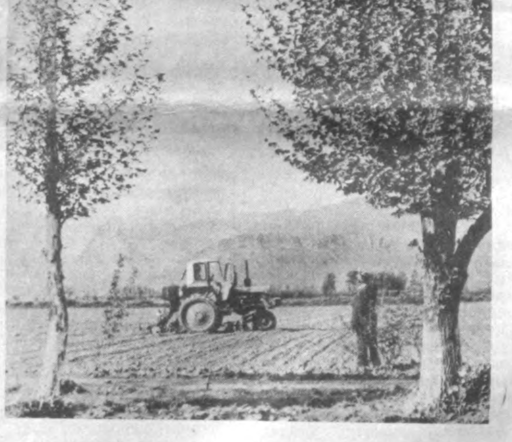

Китоб районидаги «Навбаҳор» совхозида ғўза парваришига бултургидан 17 кун барвақт киришилди. Биринчи бўлиб Парда Абдуллаев бошлиқ бригада деҳқонлари экинга ишлов беришни бошладилар. Коллектив икки йилдан бери пудрат асосида ишламоқда. 1987 йилда 115 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 31,8 центнердан оқ олтин етиштирилганди. Бу йил ҳосилдорликни 35 центнерга етказиш кўзланган.

СУРАТЛАРДА: 1. Бригада бошлиғи П. Абдуллаев. 2. Ғўзага дастлабки ишлов берилмоқда.

Ш. ШАРОПОВ фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ЭКИН-ТИКИН ИШЛАРИНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Статистика давлат комитети умуман республикада баҳори экинлари экиш ниҳоясига етай, деб қолганлигини маълум қилди. Экин-тикин ишлари суръати ўтган йиллардагидан юқори. 2448,1 минг гектар майдонга баҳори экинлар экилди, бу эса планнинг 83,7 процентини ташкил этади. 1826,6 минг гектар майдонга чигит экилди (планнинг 92,9 проценти).

Наманган ва Тошкент областларининг хўжаликларида чигит экиб бўлинди. Бухоро, Қашқадарё ва Сурхондарё областларининг хўжаликларида чигит экишни яқин кунлар ичида туғаллашади.

Шу билан бирга Қорақалпоғистон АССРда чигит экиш ишлари жуда кечикиб кетди. Бу ерда шу экин учун ажратилган майдонларнинг пландаги 54,8 процентига чигит экилган.

Колхоз ва совхозлар картошка экиш учун ўтган йилдагидан кўпроқ майдон ажратдилар. Бу майдон 25,7 минг гектарни ташкил этди, шу йилнинг 25 апрелига қадар унга ажратилган жами майдоннинг 66 процентига картошка экилган.

Республикада шоли экиш бошланди. Ҳозиргача 13,5 минг гектар ерга шоли экилди. Сирдарё областининг шоликорлари пешқадамлик қилмоқдалар, бу ерда планда кўзда тутилган майдонларнинг тўртдан уч қисмига шоли экилган, Сурхондарё областида жами майдоннинг ярмидан кўпроғига шоли экиб бўлинди.

Шу йилги планда колхозлар, совхозлар ва тармоқлараро хўжаликларда озуқабоп экинлар учун 983,6 минг гектар ер ажратилган, бу эса амалда ўтган йилги экин майдонларидан 10 процент ёки 88,7 минг гектар кўпдир.

Тупроққа ишлов берувчи ва ем-хашак йиғиштириб олувчи техника жадал график асосида ремонт қилинмоқда. 1 апрелга қадар трактор косилкаларининг 91 проценти, трактор хаскашларининг 95, пресс-подборшчикларнинг 87, силос ва ем-хашак ўрувчи комбайнларнинг 83, маккажўхори ўрувчи комбайнларнинг 75 проценти шай қилиб қўйилган эди.

Андижон, Бухоро, Наманган ва Сурхондарё областларининг механизаторлари ремонт вахтасини зарбдорларча давом эттирмоқдалар.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетида

1988 йил 16 апрель куни В. И. Ленин таваллудининг 118 йиллигига бағишланган Бутуниттифоқ коммунистик шанбалиги ўтказилди. Шанбалик совет кишиларининг сиёсий ва меҳнат активлиги ошиб бораётганлигининг, улар КПССнинг Бутуниттифоқ XIX конференциясини муносиб кутиб олишга ҳаракат қилаётганликларининг ёрқин далили бўлди.

Шанбаликда 157 миллиондан ортиқ киши қатнашиб, саноат, қишлоқ хўжалиги, қурилиш, транспорт ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларидаги иш ўринларида, шунингдек шаҳар ва аҳоли пунктларини ободонлаштиришда ишладилар. Шанбаликка тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишда юксак даражада уюшқоқлик ва ишчанлик кўрсатилди. Тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш шароитида меҳнат қилаётган кўпгина меҳнат коллективлари халқ хўжалиги ва аҳоли учун зарур бўлган маҳсулотни ишлаб чиқаришга, шартномавий мажбуриятларни бажаришга алоҳида эътибор бериб, иш ҳажмларини ўзлари белгиладилар.

Шанбалик қатнашчилари юксак унум билан ишлаб, ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йили топшириқларини бажаришга муносиб ҳисса қўшдилар. Дастлабки маълумотларга кўра, шу куни саноат маҳсулотининг ўзидан қарийб 1,4 миллиард сўмлик ишлаб чиқарилди. Кўпгина меҳнат коллективларида одатдаги иш кунларига қараганда анча ортиқ маҳсулот тайёрланди. Маҳсулотларнинг анчагина қисми тежаб қолинган хом ашё ва материаллар ҳисобидан тайёрланди. Шанбалик қатнашчилари фойдани ҳисобга олганда 327 миллион сўм ишлаб топиб, беш йиллик фондига ўтказдилар.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитети Бутуниттифоқ коммунистик шанбалигида фаол иштирок этган ишчилар ва колхозчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчилар, Совет Армияси ва Флотининг жангчилари, ёшлар, уруш ва меҳнат ветеранларига фидокорона, холисона меҳнатлари учун самимий миннатдорчилик изҳор этадилар.

Совет кишиларининг истаклари, меҳнат коллективлари ва жамоат ташкилотларининг таклифлари инобатга олиниб, шанбаликда ишлаб топилган маблағлар чақалоқлар уйлари, етим болалар ва ота-оналарининг қаровисиз қолган болалар учун болалар уйлари ва мактаб-интернатлар қуришга, қишлоқ ва район соғлиқни сақлаш муассасаларининг моддий базасини янада мустаҳкамлашга, уруш ва меҳнат ветеранларига социал-маиший хизматни яхшилашга сарфланади.

ТОШКЕНТДА ТЎХТАБ ЎТИЛДИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Г. П. Разумовский бошчилигидаги КПСС делегацияси Ханойдан Москвага қайта туриб, 29 апрель куни Тошкентда қисқа вақт тўхтаб ўтди. Делегация ВКП Марказий Комитетининг таклифига биноан Вьетнам Социалистик Республикасида бўлган эди.

Тошкент аэропортида Г. П. Разумовскийни ва делегациянинг бошқа аъзоларини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси П. Ҳабибуллаев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев, Қизил байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи қўшинларининг қўмондони армия генерали Н. И. Попов ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросида

28 апрель куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг мажлиси бўлди. Наманган шаҳар партия комитетининг КПСС XXVII съезди қарорлари асосида идеологик, сиёсий-тарбиявий ишлар самарадорлигини оширишга доир иши ҳақидаги масала кўриб чиқилди. Шаҳар партия комитетининг иш услубида расмиятчилик ва хўжакўрсинчилик устунлик қилаётганлиги, эскича форма ва методларга секинлик билан барҳам берилаётганлиги қайд этиб ўтилди. Шаҳарда вужудга келган диний вазиятнинг жиддийлигига етарлича баҳо берилмаяпти, ўтмиш сарқитларини бартараф этиш ишлари амалда олиб борилмаяпти. Ҳар уч коммунистнинг бири сиёсий таълимга жалб этилмаган, марксизм-ленинизм университетида идеология, хўжалик кадрларини тайёрлаш самарали эмас. Иқтисодий ўқиш маърифатчилик тусида бўлиб, лекция пропагандаси энг муҳим муаммолардан ажралиб қолган. Ғоявий-тарбиявий ишнинг аҳволи учун раҳбарларга нисбатан тегишлича талабчанлик қилинмаяпти.

Бу ҳол кўп жиҳатдан шунга таъсир этдики, шаҳар экономикасининг аҳволида яхшиланиш сезилмаяпти. Социал соҳани ривожлантиришда турғунлик ҳолатларига сусткашлик билан барҳам берилмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюроси Наманган шаҳар партия комитети, унинг бюроси, секретарлари Т. М. Мақсудов, В. Т. Бугаев, Ҳ. А. Аҳмедова ўртоқларнинг идеологик, сиёсий-тарбиявий ишлар самарадорлигини оширишга доир ишини КПСС XXVII съездининг талабларига мувофиқ эмас, деб топди.

Идеологик ва сиёсий тарбиявий ишларнинг савиясини ошириш юзасидан ўша жойнинг ўзида ёрдам бериш учун Наманган шаҳрига Марказий Комитетнинг бригадасини юбориш тўғрисида қарор қабул қилинди. Мазкур масала хусусидаги ишларнинг аҳволи шаҳар меҳнаткашлари, коммунистлари, жамоатчилиги кенг доираларининг иштирокида кўриб чиқилсин, натижалар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюросига маълум қилинсин.

Марказий Комитет бюроси республика саноат парандачилиги «Узптицепром» бирлашмаси раҳбарларининг ишидаги жиддий камчиликлар ҳақидаги масалани кўриб чиқди. Шу нарса қайд этиб ўтилдики, бирлашма раиси ўртоқ Б. А. Пискунов билан унинг биринчи ўринбосари ўртоқ А. А. Аббосов кадрлар масаласи объектив равишда кўриб чиқилиши учун шахсий масъулиятни ҳис этмай қўйдилар, бу ишда принципсизлик, кўнгилчанлик ва бефарқлик қилмоқдалар. Тармоқни хўжалик юритиш интенсив методларига ўтказиш, меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот сифатини яхшилаш масалаларини секинлик билан, ноизчил ҳал этмоқдалар. «Узптицепром» асосий ишлаб чиқариш кўрсаткичлари юзасидан мамлакатда охирги ўринларнинг бирида турибди.

Бунинг устига ўртоқ Б. А. Пискунов уй-жой масаласини ҳал этиш чоғида шахсан тартиб-қоидаларни бузишга йўл қўйди.

«Узптицепром» бирлашмаси партия ташкилотининг секретари ўртоқ М. П. Цефанский маъмурият фаолиятини контрол қилиш борасидаги ишдан ўзини тортиб, кузатувчи позициясида турди, кадрлар билан ишлашга юзаки ёндашмоқда.

Марказий Комитет бюроси кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишдаги жиддий хатолари, бу ишда принципсизлик ва кўнгилчанлик қилганлиги, тармоққа раҳбарликда йўл қўйган нуқсонлари, шунингдек шахсан нокамтарлиги учун КПСС аъзоси, «Узптицепром» бирлашмасининг раиси ўртоқ Б. А. Пискуновга ҳисоб карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор эълон қилди. «Узптицепром» раисининг биринчи ўринбосари ўртоқ А. А. Аббосовга ҳам худди шундай жазо берди.

Маъмурият фаолиятини контрол қилмай қўйганлиги, «Узптицепром» аппаратида кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишга бефарқ қараганлиги учун бошланғич партия ташкилотининг секретари ўртоқ М. П. Цефанскийга виговор эълон қилинди.

Йўл қўйилган камчиликларни ва шахсий хатоларимни тугатиш чораларини кўраман, деб ўртоқ Б. А. Пискунов берган ваъда эътиборга олинди. «Узптицепром» ишини 1988 йил якунлари юзасидан яна кўриб чиқишга қарор қилинди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг мажлисида бошқа баъзи масалалар кўриб чиқилиб, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

ОБ-ҲАВОГА ИШОНИБ БЎЛМАЙДИ

Долзарб мавзуда мусоҳаба

Апрель бошидан бери чарақлаб турган қуёш ой охирида тўсатдан булутлар ортига бекиниб олди, дим ҳаво ёғингарчиликдан дарак берарди. Бинобарин, бир қатор районларда ёмғир ёғиб ўтди. Об-ҳавонинг бехосдан бундай ўзгариб қолиши деҳқонни ташвишга солмаслиги мумкин эмас. Шу муносабат билан мухбиримиз Ўзбекистон ССР Гидрометеорология марказида бўлиб, эртаги кун об-ҳавоси қандай бўлиши билан қизиқди. Шу ва бошқа саволларга узоқ муддатли об-ҳаво маълумотлари бўлимининг бошлиғи Венера Галеевна Хисамиева ва агрометеорология маълумотлари тайёрлаш группасининг бошлиғи Лидия Владимировна Гром шундай жавоб қайтардилар.

В. Г. Хисамиева: Апрелда об-ҳавонинг иссиқ бўлиши Арабистондан кириб келган оқим туфайли, салқинлашув эса совуқ оқимнинг Жанубий Европадан Кавказ орқали етиб келиши сабабли рўй берди. Тупроқ юзасининг музлаши кутилмайди, бунақаси фақат Уст-Юртда кузатилиши мумкин. Умуман бу кезларда ҳавонинг совуши аҳён-аҳёнда учрайдиган ҳодиса. У сўнгги бор 1985 йил 12—15 май кунлари содир бўлганди.

Бугундан бошлаб 2 майгача республикада об-ҳавонинг ўзгариб туриши кутилади. Фарғона водийсида эса 3 майгача давом этади. Кечалари ҳарорат 6—11, кундузи 15—20 даражагача пасаяди. Бунақаси камдан-кам келади. Ҳолбуки, 27 апрелда шу кун учун энг юқори ҳарорат — 35,4 даража қайд этилди. Бунақаси 1932 йилда рўй бериб, ўшанда 27 апрель куни ҳарорат 31,7 даражага кўтарилганди. Умуман апрель регионимиз учун ғалати бўлиб қолди.

Одатда шу ойда ёғингарчилик кўп бўлар эди, бу йил эса ёғингарчилик нормадагидан кам. Бундай ҳолатлар ҳар етти йилда қайтарилади. Умуман ўтган бир аср мобайнида бунақаси 16 марта қайд этилган бўлса, уларнинг асосий қисми 80-йилларга тўғри келади. Нормага нисбатан 40—50 процент, ғарбий областларда 20 процентгача ёғингарчилик бўлди. Қорақалпоғистон АССР ва Хоразмда эса бир томчи ҳам ёмғир ёғмади.

Л. В. Гром: Апрель ойи агрометеорология шароити нуқтаи назаридан ғоят қулай келди. Биринчи ўн кунлик охири ва иккинчи ўн кунлик бошида ёппасига чигит экилди. Апрель охирига келиб экиш асосан туғаллландики, бу ўтган йилдагига нисбатан хийла эрта. Ҳарорат юқори, нам етарли бўлиши туфайли 6—12 кундан сўнг уруғ униб чиқди. Ҳозир ниҳолларнинг ҳолати жуда яхши, парвариш авжида.

Учинчи ўн кунликда ҳаво жуда исиб кетди ва тупроқ юзасидаги нам буғлана бошлади. Оқибатда уруғ тушган қатламдаги нам миқдори танг ҳолатга етди. Кутилаётган ёғингарчиликнинг бўлиши яхши, бироқ у жалага айланмаса бўлгани. Ўйлаймизки, ушбу ёғингарчилик тупроқдаги табиий намни кўпайтиради.

Мусоҳабамиз худди шу жойга етганида юқоридаги сўзларнинг исботи сифатида дераза ортида ёмғир томчилари кўринди.

Бу йил кузги экинлар учун ғоят қулай бўлди, — деб давом этади Лидия Владимировна. — Қишнинг илиқ ва серёмғир, март ойининг яхши келиши ниҳолларнинг ривожини жадаллаштирди. Ғалла одатдагидан анча эрта бошоқлади. Тўғри, апрелнинг учинчи ўн кунлигидаги жазирама ниҳоллар ривожини бирмунча сусайтирди. Айниқса Қашқадарё ва Сурхондарё областларида қурғоқчилик бошоқли экинларга бироз зиён етказди. Бугун-эрта ёмғир ёғиши майсаларга малҳам бўлади.

— Демак, хавотирланишга ўрин йўқ!

— Ҳа, ҳароратнинг пасайиши фойдадан холи эмас, бироқ дўл, жала, сел бўлмасагина наф келтиради. Ҳавонинг айниши ҳеч хавф туғдирмайди. Бироқ беғам бўлиш ҳам ярамайди. Чунки биз об-ҳавони яратмаймиз, балки унинг қандай бўлишини олдиндан айта оламиз, холос.

Деҳқонлар кучли ёғингарчиликдан сўнг пайдо бўладиган тупроқ қатқалоғини юмшатишга шай бўлиб туришлари лозим. Эҳтимол баъзи жойларда оласига чигит экишга тўғри келар. Кўпгина хўжаликларда ниҳоллар ҳаддан ташқари қалин, бу эса яганалашни тақозо этади. Серёғин об-ҳаво ёввойи ўтлар ривожининг авж олишига имкон яратишини ҳам унутмаслик керак. Демак, бунга ҳам шай бўлиб туриш зарур. Умуман май ойи об-ҳавоси одатдагидай бўлади: биринчи ўн кунликда ёғингарчиликлар юз беради, жазирама кутилмайди, зеро бу ҳам деҳқонга қўл келади.

— Албатта сизлар об-ҳавонинг бугунги айнишини олдиндан билгандирсизлар!

— Ҳа, билардик, — деди Венера Галеевна. — Об-ҳаво инжиқликларидан ғафлатда қолганимиз йўқ. Биз халқ хўжалиги органлари, биринчи навбатда Агросаноат давлат комитетини об-ҳавонинг кескин ўзгариб қолиши ҳақида огоҳ этганмиз.

Мусоҳаба ниҳоясида об-ҳаво маълумотларига яна бир назар ташладик: 30 апрелдан 2 майгача секундига 15—20 метр тезликда шамол эсади, сув омборларига келаётган оқим кучаяди, тоғолди районларида сел бўлиши мумкин. Ҳар эҳтимолга деганларидек, тошқинга қарши кураш, аввало унинг олдини олиш чоралари кўрилмоғи, дарёлар, каналлар, ҳавзалар, катта-кичик ариқлар ҳолати, қирғоқларни мустаҳкамлаш ишлари эътиборда турмоғи шарт. Сув хўжалиги билан боғлиқ барча ходимлар кеча-кундуз ҳушёрлик кўрсатишлари, шошилинч чораларни рўёбга чиқаришга шай бўлмоқлари зарур. Хуллас, сув билан ҳазиллашиш ярамайди.

Мусоҳабани Н. ШАКАРОВ ёзиб олди.

ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ УМУМИЙ ЙИҒИЛИШИ

29 апрель куни Тошкентда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг умумий йиғилиши бўлди.

Йиғилиш П. Ҳабибуллаев Ўзбекистон ССР Олий Советининг Президиумининг раиси этиб сайланганлиги муносабати билан уни республика Фанлар академиясининг президенти вазифасидан озод қилди.

М. С. Салоҳиддинов Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти этиб сайланди.

Йиғилишда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси П. Ҳабибуллаев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов нутқ сўзладилар.

Йиғилишда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари И. Искандаров қатнашди.

(ЎзТАГ)

БАРҲАЁТ ТАЪЛИМОТ

В. И. ЛЕНИН АСАРИНИНГ 70 ЙИЛЛИГИГА

Инсоният тарихида янги даврни бошлаб берган Улуғ Октябрь социалистик революцияси туфайли бунёд этилган Совет давлати аксилинқилобий кучлар ва чет эл босқинчиларининг хуружларини мардонавор қайтара бориб, 1918 йил март ойида Германия билан тарихий Брест сулҳини имзолади. Совет Россияси ўз кучларини социалистик революциянинг энг муҳим ва энг қийин соҳасига, яъни янги жамият қуришнинг ташкилий вазифаларини бажаришга сарф этиш имкониятига эга бўлди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигига бағишланган қўшма тантанали мажлисда сўзлаган нутқида бу даврга баҳо бериб, шундай деб таъкидлади:

«Капитализм ўртача даражада ривожланган, саноат юксак даражада концентрациялашган, деҳқон аҳолиси кўпчиликни ташкил этган, феодализмнинг ва ҳатто ундан аввалги ижтимоий формацияларнинг сарқитлари чуқур бўлган мамлакатда социалистик революция қилинди. Россия фан ва маданият соҳасида улуғвор ютуқларни жаҳонга намойиш этди, аммо аҳолисининг тўртдан уч қисми саводсиз эди. Империалистик уруш ва ношуд бошқарув сабабли мамлакат ҳаддан ташқари хонавайрон бўлган эди.

Янги турмуш қуришнинг намуналари йўқ эди, у бунёдкорлик ечимларини тинимсиз излашни тақозо қилар эди».

Дарҳақиқат, социализм қуриш учун мураккаб масалаларни ҳал этиш лозим бўлди. Зеро, кишилик тарихида биринчи марта шундай жамият қуриш совет халқи зиммасига тушди.

Мамлакатда ағдариб ташланган синфлар қайта бош кўтара олмайдиган шароитни вужудга келтириш, бунинг учун ҳамма жойда ишлаб чиқариш ва маҳсулот тақсимоти устидан қаттиқ ҳисоб-китоб, назорат ўрнатиш, меҳнат унумдорлигини ошириш, ишлаб чиқаришни умумлаштириш, социалистик хўжалик системасини йўлга қўйиш, янги жамият қурилишига меҳнаткашлар оммасини жалб этиш, мамлакатни бошқаришни уюштириш асосий масалалардан эди.

В. И. Ленин партия Марказий Комитетининг топшириғига биноан 1918 йилнинг апрелида тезислар тузди. Ушбу доҳиёна йўлланмалар «Совет ҳокимиятининг навбатдаги вазифалари» номли машҳур асарида очиб берилди.

«Биз — большевиклар партияси, — деб ёзган эди доҳий, — Россияни ишонтирдик. Биз Россияни камбағаллар учун бойлардан, меҳнаткашлар учун эксплуататорлардан урушиб олдик. Энди Россияни идора қилмоғимиз керак» (ТАТ, 36-том, 195-бет).

В. И. Ленин Маркс таълимотини ривожлантириб, капитализмдан социализмга ўтиш даври тўғрисидаги энг муҳим қоидаларни асослаб берди. Бунда жаҳон тарихида биринчи пролетариат ҳокимиятининг социалистик ишлаб чиқаришига, уни бошқаришни ташкил этиш вазифаларининг қийин ва мураккаб масалаларига алоҳида эътибор қаратилди.

Ишчилар синфи етакчи синф сифатидаги ўз мавқеини яхши тушуниб етиши, ишни меҳнаткашлар манфаати йўлида пухта йўлга қўйиши, ўз ташкилотчиларини тайёрлаши учун бирмунча вақт керак эди. В. И. Ленин ишчиларни ана шу санъатга ўргатиш, бу борада катта амалий кўникмалар ҳосил қилиш юзасидан катта ишлар олиб борди. У пул ҳисоб-китобини пухта ва виждонан юритишга, хўжаликни тежамли бошқаришга, меҳнатда қатъий интизомга риоя этишга ўргатди. Булар ўз даврининг асосий шиорлари бўлиб, уларни амалга ошириш вайроналикни бартараф қилишнинг, нормал иқтисодий ҳаётни тиклаш ва социализмга ўтишнинг энг муҳим шарти эди.

Доҳий меҳнат ва истеъмол ўлчови устидан умумхалқ учети ва контролини ўрнатиш социализм қурилиши кенг программасининг энг муҳим қисмидир, деб таълим берди. Чунки моддий ва одам ресурсларини ҳисобга олмай туриб, социалистик жамиятга хос ишлаб чиқаришни ташкил этиш, маҳсулотларни планли равишда тақсимлашни йўлга қўйиб бўлмасди. Муҳими, бу тадбир меҳнатга ва ижтимоий маҳсулотга нисбатан бепарво бўлишдек зарарли қарашга чек қўяр, кишиларни социалистик меҳнатга жонкуярлик билан муносабатда бўлишга даъват этарди.

Меҳнат унумдорлигини оширмоқ учун уч асосий шарт-шароит зарур, деб кўрсатган эди В. И. Ленин. Бунинг учун аввало оғир саноатнинг моддий заминини мустаҳкамламоқ, яъни ёқилғи, металл ишлаб чиқариш, машинасозлик, химия саноатини юксалтирмоқ керак.

Яна бир муҳим вазифа омманинг билим ва маданиятини юксалтиришдан иборат эди. Совет ҳокимияти маданият ва фан бутун халқники, деб эълон қилди. Аммо кадрлар, мутахассислар борасида аҳвол оғир эди. Ленин буржуа мутахассисларига диққат-эътибор билан қарашга, уларни чидам билан қайта тарбиялашга эътибор берибгина қолмай, шу билан бирга халқ орасидан истеъдодли ташкилотчиларни топиш, уларнинг энг муносибларини дадиллик билан масъул вазифаларга кўтариш, давлат ва хўжаликни бошқариш маҳоратини ўрганишда уларга ёрдам беришга даъват этди.

Янги меҳнат интизомини жорий этиш ва тарбиялашнинг моддий асоси социалистик ишлаб чиқаришнинг бош принципи — меҳнатга қараб тақсимлаш орқали амалга оширилади. Бироқ партия мухолифлари бу йўлга ҳар тарафдан хуруж қилдилар. Владимир Ильич социализм қонуниятларини рад этувчи бундай қарашларга кескин зарба бериб, меҳнаткашларнинг ишлаб чиқаришни ривожлантиришдан моддий манфаатдорлиги ниҳоятда муҳим аҳамиятга эга эканлигини чуқур илмий асослади.

Доҳий кўрсатмаларининг амалга оширилиши мамлакатимизда социалистик ишлаб чиқариш ва маданиятнинг юксалишига олиб келди, меҳнатни янгичасига ташкил этиш, самарадорлигини ошириш соҳасида улкан муваффақиятларга эришилди.

Меҳнат унумдорлигини оширишнинг яна бир зарур шарти социалистик мусобақани ташкил этишдир. Социализм шароитида миллион-миллион меҳнаткашлар оммасини умумхалқ меҳнат баҳсига тортиш ишлаб чиқаришнинг қудратли воситасидир. Ленин фақат социализмгина мусобақани оммавий тус олдириш имконини беради, деб таъкидлаган эди. Шу тариқа социалистик мусобақа янги меҳнат интизомини қарор топтириш, моддий бойликлар яратиш, ўзаро ўртоқларча муносабатларни кенг йўлга қўйишнинг ажойиб усули сифатида шаклланиб келмоқда.

Доҳий кишиларни амалий ишда тарбиялашни, мусобақа жараёнида энг яхшиларни танлаш ва раҳбарлик лавозимларига кўтаришни муҳим вазифа қилиб қўйди. Мусобақа улуғ доҳий номи билан боғланган ва дастлабки коммунистик шанбаликлардан тортиб, бугунги кунга қадар меҳнат унумдорлигини беқиёс ўстиришга, энг қобилиятли, истеъдодли ишлаб чиқариш илғорларини тарбиялашга хизмат қилмоқда.

В. И. Ленин асос солган демократик централизм социалистик давлатимиз ва унинг экономикасини бошқаришда ҳамиша асосий принцип бўлиб келди.

Бироқ 70-йилларда ва 80-йиллар бошларида мамлакатимизда ҳукм сурган салбий ҳолатлар натижасида ана шу принцип бузилди. Партия ва давлат органларининг амалий ишлари давр, ҳаёт талабларидан орқада қолиб кетди. Муаммолар кўпайди. Бошқаришдаги усул ва услубларнинг қотиб қолганлиги, эскирганлиги, ишда ташаббускорликнинг пасайиб кетиши, бюрократизмнинг кучайиши жамиятимизда турғунлик ҳолатларини вужудга келтирди. Республикамизда партия, давлат, хўжалик кадрларини танлаш, уларни жой-жойига қўйишда жиддий хатоларга йўл қўйилди...

М. С. Горбачев Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигига бағишланган тантанали мажлисда шундай деб таъкидлади: «Марказий Комитетнинг 1985 йил апрель пленуми илгари сурган мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш концепцияси ва стратегияси, социализмни янгилашга қаратилган йўл ана шу ўткир ижтимоий эҳтиёжга жавоб бўлдики, улар XXVII съезднинг, Марказий Комитетнинг съезддан кейинги пленумларининг қарорларида назарий ва сиёсий жиҳатдан ривожлантирилди ҳамда социалистик жамият ҳаёти барча жиҳатларини революцион тарзда қайта қуришнинг бош йўли бўлиб қолди».

В. И. Лениннинг «Совет ҳокимиятининг навбатдаги вазифалари» асаридаги социалистик демократия, пролетариат диктатураси тўғрисидаги таълимотлар ҳозирги кунда ҳам ўз аҳамиятини йўқотгани йўқ. Бугунги мухолифларимиз: марксизм-ленинизмнинг пролетариат диктатураси тўғрисидаги таълимоти эскирди, деган уйдирмалар тарқатиб, халқаро ишчилар ҳаракатига рахна солишга уринмоқдалар. Аммо қардош коммунистик ва ишчи партиялари Ленин таълимотига асосланиб, тарихий тажрибага таяниб иш кўрмоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь пленумида таъкидланганидек, «В. И. Ленин Совет Россиясидаги социалистик ўзгартишларнинг дастлабки йиллари тажрибаси асосида социалистик жамият қуриш назариясини ривожлантирди ва бойитди. Эндиликда социалистик ривожланиш практикасини, биз ҳам, қардош мамлакатлар ҳам орттирган бой тажрибани, бу тажрибанинг бутун хилма-хиллиги ҳолида чуқур идрок этиш лозим».

К. ЭРГАШЕВ,
тарих фанлари кандидати, доцент.

АГРОСАНОАТ УЧУН КАДРЛАР

Агросаноат комплексини бошқариш республика олий мактабини тингловчилар битириб чиқишди. Улар колхоз ва совхозларнинг меҳнат коллективлари кўрсатган хўжалик раҳбарлари резерви эди.

Бу галги машғулотларнинг ўзига хос хусусияти ўқув жараёнини иложи борича амалиётга яқинлаштириш эди. Ўқишга ажратилган 5 ойнинг 3 ойи Тошкент ва Сирдарё области нинг хўжаликларида стажировка ўтказиш учун ажратилган. Барча тингловчилар тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтган, меҳнатни ташкил этишнинг илғор шакллари ва қишлоқ хўжалик экинларини парваришлашнинг интенсив усулларидан фойдаланаётган хўжаликлар раислари ва директорларининг вазифаларини бажардилар.

Хўжалик раҳбарлари лавозимига номзодлар тайёрлаган кўпгина ишларда колхоз ва совхозлар иқтисодий аҳволини соғломлаштириш, уларнинг рентабеллигини ошириш юзасидан конкрет ечимлар бор.

Республикада сўнгги йиллар ичида хўжалик раҳбарларининг ярмидан кўпроғи алмаштирилди, бугунги кунда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши ташкилотчиларининг қарийб 42 проценти ана шу лавозимда деярли икки йил ишламоқда. Шу сабабли агросаноат комплексини бошқариш республика олий мактабини битириб чиқувчиларга талаб жуда катта. Яқин вақт ичида мактабда ҳозир зарар кўраётган хўжалик раҳбарларини ўқитиш учун махсус курс ташкил этилади.

(ЎзТАГ).

ХУШХАБАРЛАР

Навоий областидаги «Томди» давлат наслчилик заводи чўпонларига кўчма ҳаммом хизмат қила бошлади. Ўз хизмат муддатини ўтаб бўлган ЗИЛ—130 автомобили шу ерлик қўли гул усталарга топширилди. Улар ишдан бўш вақтларида машинани ремонт қилиб, уни қайта жиҳозлаб, кўчма ҳаммомга айлантирдилар. Эндиликда бу кўчма ҳаммом узоқ яйловлардаги чўпонларга ва уларнинг оила аъзоларига хизмат қилмоқда. Хўжаликда яна бир неча шундай кўчма ҳаммом очиш мўлжаллаб қўйилди.

* * *

Сирдарё область «Мирзачўл» совхозида меҳнат қилаётган Сангировлар оилавий звеноси қарийб 60 гектарлик майдонга борйўғи бир кеча-кундузда чигит экиб бўлди. Етти ака-сингил ишлаётган коллективнинг уюшқоқлиги муваффақият гарови бўлди. Звенога гидромелиоратор Тўлқин Сангиров бошчилик қилмоқда. Оила бошлиғи — совхоз ветерани, хўжаликнинг катта экономисти Мустафо Сангиров эса бошқа муҳим ишларни ўз зиммасига олди. Оила пахтадан ташқари озуқа экинлари ҳам етиштиради.

* * *

Намангандаги «Ғалаба» совхозининг минг бошдан ортиқ эчкиси оилавий звенолар ихтиёрига топширилди. Бу ерда тўла хўжалик ҳисоби шароитида ана шундай иш юритиш ҳисобига қимматбаҳо эчки тивити ва жуни сотишдан катта фойда олишни режалаштирган эдилар. Шу сабабли эчкилардан улоқ олиш кампаниясини юксак даражада ўтказишди, тоғолди табиий ўтлоқларида дастлабки ўримни туғаллашди.

ҚИШЛОҚДА ТЎҚУВ ЦЕХИ

Самарқанд яқинидаги Арабхона қишлоғининг кўпгина аҳолиси область матлубот союзининг «Коопстройматериали» бирлашмаси очган янги тикув цехида ишлай бошлади. Кооператорлар цех учун ташландиқ бинони ремонт қилдилар, тикув машиналари, газмол келтирдилар. Қўшни чойхона ошхонага айлантирилди. Область матлубот союзининг савдо ташкилотлари кўрпа-ёстиқ, тўн ва кўйлак —жами йигирма хил харидоргир кийим-кечак тикиб бергани устахонага буюртма берди. Йил охиригача бу ерда ярим миллион сўмлик маҳсулот тайёрлаб чиқарилади.

(ЎзТАГ).

«Каракалпакирсовхозстрой» бирлашмасига қарашли механизациялашган 24-кўчма колонна Қораўзак районида йилига 7—8 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажармоқда. Ташкилотнинг ишлаб чиқариш базасини янада мустаҳкамлаш мақсадида яқинда асфальт заводи ишга туширилди. Илгари ана шу зарур материал юз километр узоқликдан ташиб келтириларди. Янги корхонада лойиҳадаги қувватнинг тезроқ ўзлаштирилишини таъминлашда А. Каминский, М. Евдокимов сингари операторлар жонбозлик кўрсатишмоқда.

СУРАТДА: завод бошлиғи В. Цхай, А. Каминский, кўчма колонна бош инженери Т. Оразимбетов ва М. Евдокимов.

Р. СОДИҚЗОДА фотоси.

КООПЕРАЦИЯ: ютуқлар, нуқсонлар, муаммолар

ИЗЛАГАН ИМКОН ТОПАДИ

— Бизда ёшлар дидига мос арзон, харидоргир кийимлар тикилади, — дейди «Хонқа» кооперативи раиси Шоназар Сотимов. — Шу боисдан маҳсулотимиз савдо шохобчаларида туриб қолмайди. 1987 йилда 80 минг сўмлик буюм сотдик. Шу даврда давлат банкидан қарз олмасдан ишладик. Даромад солиғи, бинодан, машина ва механизмлардан фойдаланганлик учун турли тўловлар, иш ҳақи ва бошқа харажатлар ҳисоблангандан кейин кооператив 22 минг сўм фойда кўргани маълум бўлди. Шунинг ярми кооператив аъзоларига бўлиб берилди. Қолгани эса ишлаб чиқаришни ривожлантиришга, социал масалалар учун, келгусида турар жой, болалар боғчалари қуриш ва бошқа харажатлар учун ажратиб қўйилди. Яна бир муаммо — аҳолини иш билан таъминлаш, ҳар ким меҳнати, иқтидорига яраша даромад кўришида ҳам кооператив қўл келмоқда. Медицина ҳамшираси Дилбар Раҳимова, ўқитувчи Ширин Матжонова, уй бекаси Саломат Саидабдуллаева бўш вақтларида ишлаб, оила бюджетига қўшимча даромад қўшаяптилар.

Кооперативга аъзо бўлиш иштиёқини билдирган кишилар кўп. Афсуски, улар рад жавобини олмоқдалар. Нима учун?

— Кооперативимиз эски, тор бинода жойлашган, янги бино қуриш ниятимиз бор, лекин район раҳбарлари бунинг учун ер участкаси ажратиб беришни чўзиб келаётирлар, — дейди Ш. Сотимов. — Агар шу масалада бизга ёрдам берсалар, маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини ўтган йилгидан тўрт баравар кўпайтирамиз.

Областда аҳолига хизмати манзур бўлаётганлардан яна бири Урганч шаҳридаги «Луч» кооперативидир. 1987 йил охирида ташкил этилган, меҳнаткашларга коммунал, маиший ремонт хизмати кўрсатишга ихтисослашган кооперативга Улуғ Ватан уруши инвалиди Яков Иванович Кириев раислик қилади. Унинг қулайлиги шундаки, буюртмачи қувур, иситиш радиаторлари ва бошқа қурилиш материалларини излаб юрмайди. Фақат буюртма ҳамда лойиҳа-смета асосида хизмат ҳақи тўланса бас. Иш сифатли, асосийси қисқа муддатда бажарилади. Шу боисдан «Луч» кооперативи хизматидан фойдаланиш истагини билдирган буюртмачилар сони тобора ортиб бормоқда.

Хизматлари элга манзур бўлаётган кооперативлар тўғрисида мисоллар кўп. Афсуски, уларнинг айримларида ишлар талаблар даражасида эмас.

Урганч шаҳрида «Пахта» ҳамда «Наргиз» кооперативлари бор. Бир хил — қўй гўштидан пиширилган шўрва «Пахта»да 87 тийин, «Наргиз»да эса 1 сўм 17 тийин. Тўғрисини айтганда, хўрандаларга 87 тийинлик шўрва маъқул бўлмоқда. Чунки арзони қимматроғидан кўра мазалироқ, «Пахта»да хизмат маданияти ҳам юқори. Улар фаолияти текшириб кўрилганида «Наргиз»да харидорлар ҳақига хиёнат қилиш ҳолларига йўл қўйилаётгани аниқланди.

Қоидага кўра кооперативлар гўшт, сабзавот ва бошқа масалликларни бозорлардан, колхозлар ва совхозлар ёки аҳолидан сотиб олишлари лозим. Бунда тасдиқланган формада маҳсулотларни қачон, қаерда, кимдан, қанча миқдорда сотиб олинганлиги, баҳоси ва сарф бўлган пул аниқ кўрсатилиши, сотувчи ҳамда кооператив вакили имзо чеккан акт тўлғазилиши керак. «Наргиз» кооперативида бу ҳужжатлар йўқ. Ҳисоб-китоб чалкаш. Областдаги бошқа овқатланиш кооперативларида ҳам шундай аҳволга дуч келиш мумкин.

«СССРда кооперация тўғрисида» СССР Қонуни лойиҳасининг нарх ва нарх белгилаш тўғрисидаги 17-моддасидаги «Кооперативлар иқтисодий жиҳатдан асосланмаган тарзда нархларнинг оширилишига йўл қўймаслиги лозим» деб тугаган биринчи бандни «Бу давлат, кенг жамоатчилик томонидан назорат қилинади» сўзлари билан тўлдириш мақсадга мувофиқдир.

Областдаги қатор кооперативлар юқори фойда орқасидан қувиб аҳоли талабларига яраша ишлашни ёддан чиқариб қўймоқдалар.

— Шовот районидаги тўртта кооператив фаолияти текширилганида даромад ва харажат сметалари, ишлаб чиқариш, хўжалик фаолияти планлари йўқлиги аниқланди, — дейди область прокуратураси умумий назорат бўлимининг бошлиғи Пўлат Бобожонов. — Уларда бухгалтерия ҳужжатлари юритилмаган. Кўпчилик ошпазлар медицина кўригидан ўтмаганлар. Кооперативларда гигиена шароит санитария ва гигиена, ёнғиндан сақлаш қоидаларига жавоб бермайди. Айримларида моддий жавобгар мансабларда судланган шахслар ишлаётгани маълум бўлди. Бундай нуқсонларга, қонунга хилоф ишларга Урганч районидаги «Универсал», Янгиариқ районидаги «Баҳор», Урганч шаҳридаги «Бинокор», «Видеодруг» кооперативларида ҳам йўл қўйилмоқда.

Ҳақли саволлар туғилади: хўш, кооперативлар овқатланиш, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш, халқ истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш соҳаларига қўшимча ресурсларни жалб қилиш, аҳоли талаб-эҳтиёжларини қондириш юзасидан ўз олдиларидаги вазифаларни бажаришаяптими? Уларда уй бекалари, пенсионерлар, ишга жалб қилинмаган кишиларнинг қатнашуви қандай? Кооперативлар ўз ишлаб чиқаришини, моддий базасини ривожлантириш тўғрисида қайғуришаяптими? Афсуски, шу саволларнинг бирортасига ҳам ижобий жавоб олиш қийин.

Шуниси ажабланарлики, кўпчилик кооперативлар олдин шу ерда ишлаб турган давлат корхонаси базасида ташкил этилган бўлиб, унинг аъзолари айни шу жойларда ишлаган шахслардир. «Фотопрокатразнобыть» область бирлашмасининг ёғочсозлик цехи ўрнида тузилган «Бинокор» кооперативи бунга мисол бўлиши мумкин. Айрим овқатланиш кооперативлари ошхоналар ўрнида тузилган. Ҳамма нарса — ошхона, унда ишловчилар, тайёрланадиган овқатлар ва уларнинг сифати аввалги ҳолича қолган-у, нархлари юқорига ўрлаган, холос. Шунга қарамасдан айрим кооперативларнинг аъзолари жон койитиш, ижодий ишлашни ўзларига эп кўрмайдилар.

Область матлубот жамиятлари союзи правлениеси раисининг ўринбосари Тўхтажон Иброҳимова Урганч районидаги «Чинор» кооперативи раиси Апполон Ханга: «Ошхонангизнинг атрофини тозалаб, ремонт қилиш вақти келибди» деганида, у:

— Ремонтга ёрдамлашинг, имкони бўлса ошхона қуриб беринглар, — деди.

— Қизиқ экан бу кооператорлар, — ажабланди Т. Иброҳимова. — Сизлар учун қойилмақом ошхона қуриб, энг замонавий асбоб-ускуналарни ўрнатиб берайликми? Демак, рақобатчиларимиз, яъни сизларнинг олдингизда таслим бўлишга ўзларимиз кўмаклашар эканмиз-да. Йўқ, бунақаси кетмайди. Ундан кўра ўзларингиз ишланглар, изланинглар. Йўл-йўриқ, маслаҳат бўлса, марҳамат, тайёрмиз!

Ишлаш учун эса бош қотириш керак. Шу райондаги «Лаззат» кооперативи ошхонасида эса бунинг аксини кўриш мумкин. Ошхона Қулобод каналининг файзли қирғоғида, серқатнов йўл бўйида жойлашган. Табиат қўйнида овқатланишни истаган хўранда шу ерга келади. Аммо кўнгли хижил бўлади. Чунки ошхона атрофида дарахт йўқ. Ўтган йили ҳам, бу йил ҳам биронта кўчат ўтқазилмади. Кооператив раиси Озод Қурбонбоев олдин район матлубот жамиятида таъминотчи бўлиб ишлаган экан. Ҳозир озиқ-овқат таъминотига кўпроқ эътибор бериб, ошхонада хўрандаларга қулайликлар яратишни ёддан чиқармоқда. Кир пардалар, ёғли, чанг босган деворлар, тозаланмаган теварак-атроф шундан далолат беради.

Кўриниб турибдики, областда кооператив ҳаракатини ривожлантириш ҳар томонлама ёрдамга, тўғри йўлга йўналтиришга муҳтож. Уларнинг область ишлаб чиқаришидаги ҳиссаси бир процентга ҳам етмайди. Шунга қарамасдан Гурлан, Боғот, Янгибозор, Хива, Ҳазорасп районларида кооперативлар тузишга етарли эътибор берилмаяпти.

Ўтган йили Урганч шаҳар Совети ижроия комитетининг қарори билан 18 та кооператив тузилган эди. Шундан 4 таси тугаб кетди, 14 таси ишлаяпти. Шаҳар ижроқўми мавжуд кооперативларга ишлаб чиқаришни ривожлантиришда амалий ёрдам бераяпти, деб бўлмайди.

Бизнингча, кооператив ҳаракати янада ривожланиши, меҳнатига яраша ҳалол ва бадавлат яшашни истаган минг-минглаб кишиларни ўз сафига тортиши лозим. Бунда изланиш, имкониятлардан тўлароқ фойдаланиб ишлаш туфайлигина кўзланган мақсадга эришиш мумкин.

И. ШОМУРОДОВ.
Хоразм области.

Поп пахта тозалаш заводи коллективи Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига социалистик мусобақани авж олдириб меҳнат қилаяпти. Корхонада 1987 йил ҳосилидан ҳозиргача 15.600 тонна сифатли тола ишлаб чиқарилди. Унинг ярмидан ортиғи Франция, Италия, Япония ва бошқа мамлакатларга жўнатилди. Маҳсулот сифати юзасидан биронта ҳам эътирозномa олинганн йўқ.

СУРАТЛАРДА: 1. Лаборатория ходимаси Тўтихон Шаропова тола сифатини аниқлаяпти. 2. Корхона директори Жўрахон Бурҳониддинов ва товаршунос Валижон Усмонов Францияга жўнатилаётган пахта тойларини кўздан кечиришмоқда.

П. ЭРГАШЕВ фотолари.

Меҳнаткашлар хати «Қишлоқ ҳақиқати» назоратида

МАОШ ЎЗ ВАҚТИДА БЕРИЛАДИ

«Биз районимиз меҳнаткашлари учун турар жойлар, маданий-маиший бинолар қурамиз. Ўз касбимиз билан фахрланамиз. Ушбу мактубни редакцияга йўллашдан олдин кўп ўйладик. Тортишувлардан кейин ҳамма гапни очиқчасига ёзишга қарор қилдик. Биз ишлаётган Фрунзе районидаги хўжаликлараро 102-кўчма колоннада аксарият ишлар қўлда бажарилади. Энг ачинарлиси шуки, маошимизни ўз вақтида ололмаймиз.

Ҳурматли редакция, мана шу масалаларни ҳал этишда бизга ёрдам берасизлар, деган умиддамиз.

Олим УБАЙДУЛЛАЕВ — пайвандчи, Мадамин МАЗОКИРОВ — ғишт терувчи».

Ушбу мактуб текшириш ва чора кўриш учун «2-Ферганаоблагропромстрой» бирлашмасига юборилганди. Яқинда у ердан қуйидаги жавоб олинди:

«2-Ферганаоблагропромстрой» бирлашмаси шуни маълум қиладики, ишчиларнинг редакцияга йўллаган хати юзасидан текшириш ўтказилди. Унинг якуни Фрунзе районидаги хўжаликлараро 102-механизациялашган кўчма колоннанинг умумий йиғилишида муҳокама этилди. Ишчилар маошини кечиктириб берганлиги учун ташкилот бош бухгалтери Т. Жўраевга ҳайфсан эълон қилинди. Айни пайтда уларга ойлик ўз вақтида берилмоқда. Текширишда кўчма колоннада кичик механизмлардан фойдаланиш ёмон аҳволда эканлиги аниқланди. Бунинг учун бош инженер М. Шимоновга ҳайфсан эълон қилинди. Шунингдек, мавжуд механизмлардан самарали фойдаланиш, қўл кучи билан бажариладиган ишлар ҳажмини камайтириш юзасидан тегишли тадбирлар ишлаб чиқилди.

Й. ФАЙЗИМАТОВ,
«2-Ферганаоблагропромстрой» бирлашмаси бошқарувчисининг ўринбосари».

Фотима Тожибоева — Калинин районидаги «Ўзбекистон» паррандачилик фабрикаси сут-товар фермасининг илғор чорвадори. У бултур ҳар сигирдан 3.370 килограммдан, яъни белгиланганидан 300 килограмм зиёд сут соғди. Фотиманинг бу йилги нияти янада қутлуғ: қарамоғидаги 30 бош говмишдан ҳар бирининг ўртача маҳсулдорлигини 3.400 килограммдан оширишга аҳд қилган. Айни пайтда молларни зооветеринария қоидалари асосида парваришлаб, соғим миқдорини тобора кўпайтирмоқда.

СУРАТДА: моҳир сигирсоғар Ф. Тожибоева.

Б. ҒОФУРОВ фотоси.

ИҚТИСОДИЁТНИ ҚАЙТА ҚУРИШ ЙЎЛИДАН

ЎЗБЕКИСТОН ССР СТАТИСТИКА ДАВЛАТ КОМИТЕТИ ХАБАР ҚИЛАДИ

Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР Қонуни амал қила бошлаган шароитда ишлаш, кўпгина корхоналарнинг тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтиши республика меҳнат коллективларининг фаолиятини активлаштирди, дейилади республика Давлат статистика комитетининг Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш давлат планининг 1988 йил биринчи кварталида бажарилиш якунлари тўғрисидаги ахборотида.

Шу билан бирга халқ хўжалиги баъзи тармоқларининг ишида йил бошидан йўл қўйилган қолоқлик бартараф этилмади.

Ишлаб турган корхоналарни техника билан қайта қуроллантириш ва реконструкциялашга марказлаштирилган давлат капитал маблағларидан ҳамда корхона ва ташкилотлар фондларининг маблағларидан 250,6 миллион сўм ёки ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 18 процент кўп маблағ сарфланди. Бироқ шу мақсадлар учун сарфланган капитал маблағлар умумий ҳажмидан атиги 27 процентини корхона ва ташкилотларнинг ўз маблағи ташкил этди.

Саноатда 56 та механизациялаштирилган поток, автомат линия, 6 та саноат роботи, рақамли программа асосида бошқариладиган 18 та металл қирқиш станоги ўрнатилди, 53 та участка, цех комплекс механизация ва автоматлаштиришга ўтказилди.

Машиналар, асбоб-ускуналар, аппаратлар ва приборларнинг 20 та янги тури ўзлаштирилди ва ишлаб чиқарила бошлади.

Корхоналарнинг давлат буюртмасига киритилган янги техника етказиб беришга оид биринчи квартал планлари 85 процент бажарилди. Давлат буюртмасининг айрим топшириқлари бажарилмай қолди. Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги, Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитети, СССР Рангли металлургия министрлигининг, СССР Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлигининг корхоналари энг кўп қолоқликка йўл қўйдилар.

1988 йилнинг январидан бошлаб маҳсулотнинг давлат қабули жорий этилган саноат бирлашмалари ва корхоналари доираси кенгайди. Умуман 45 та мана шундай корхонада март ойида давлат қабули 17 миллион сўмлик, 7 процент маҳсулотни биринчи бор тақдим қилишда қабул этмади; йил бошидан буён ўтган давр ичида 716 минг сўмлик, шу жумладан Ленинскдаги 2-пахта тозалаш заводида 370 минг сўмлик, Ангрен керамика комбинатида 180 минг сўмлик, Ўзбекистон металлургия заводида 67 минг сўмлик маҳсулот узил-кесил брак қилинди.

Кўп сменали иш режимидаги цехларда ишчилар сони ўтган йилга нисбатан 32 минг киши ёки 10,2 процент кўпайди. 3 мингтадан кўпроқ асбоб-ускуна, салкам 54 минг квадрат метр ишлаб чиқариш майдони бўшатиб олинди, уларнинг кўп қисмидан янги машина-ускуналарни жойлаштириш учун ва салкам учдан бир қисмидан меҳнат шароитларини яхшилаш ҳамда халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни ташкил қилиш учун фойдаланилди.

Умуман корхоналарни кўп сменали иш режимига ўтказиш соҳасидаги тадбирларнинг амалга оширилиши машина-ускуналардан фойдаланишда туб бурилишни таъминламади, унинг иш сменалари коэффициенти пастлигича, бекор туриб қолиш ҳоллари кўплигича қолмоқда.

Янги ишга туширилган ва реконструкция қилинган қувватларни ўзлаштиришда ҳали ҳам жиддий камчиликлар бор.

Республика халқ хўжалигида 1988 йилнинг биринчи кварталида 10,1 минг тонна қора металлар прокати, 20,6 минг тонна цемент, 17,5 минг куб метр ёғоч-тахта, 68,8 минг тонна шартли ёқилғи, 5,4 минг тонна дизель ёқилғиси, 0,6 минг тонна автомобиль бензини тежаб қолинди.

Халқ хўжалигида 5,6 миллион ишчи, хизматчи ва колхозчи ишлаб турибди (ўтган йилнинг шу даврида 5,5 миллион киши ишлаб турган эди).

Ҳозирги вақтда ҳамма иш жойларининг 48 проценти аттестациядан ўтказилди. Ўтказилган иш натижалари юзасидан белгиланган тадбирлар суст амалга оширилмоқда: ҳар йили ҳар ўн олтита иш жойидан биттасигина оқилона ташкил этилмоқда; уларнинг 2 проценти замонавий талабларга мувофиқ келмайди, деб тугатилмоқда.

Кооперативларда биринчи кварталда 18,4 минг киши ишлади. 16,6 минг граждан якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланди.

1988 йилнинг январидан бошлаб республиканинг ҳар тўртта саноат корхонасидан биттаси, бутун Сурхондарё области агросаноати комитети, темирйўл ва ҳаво транспорти, алоқа ташкилотлари, бир қанча қурилиш ва кўпгина савдо ташкилотлари тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш шароитида ишламоқда.

Бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотлар фаолиятини планлаштириш ва рағбатлантиришнинг ташкил этилишини такомиллаштириш соҳасидаги тадбирлар комплекси амалга оширилганлиги уларнинг ишлаб чиқаришдаги иш натижаларига ҳамда социал ривожланишга муайян таъсир ўтказди.

Шу билан бирга янги хўжалик механизмининг имкониятларидан ҳали етарли фойдаланилмаяпти. Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР Қонунига хилоф топшириқ бериш фактлари мавжуд. Материал-техника таъминотидаги камчиликлар корхоналарнинг ташаббусини бўғиб қўймоқда. Кўпгина министрликлар янги шароитда ишлашда, ички ишлаб чиқариш хўжалик ҳисобини жорий этишда корхоналарга дуруст амалий ёрдам бермаяптилар. Кўпгина корхоналарнинг кадрлари хўжалик ҳисоби талабларига тайёр эмасликлари маълум бўлиб қолди.

Биринчи кварталда давлат буюртмасига мувофиқ ва истеъмолчилар билан шартномалар асосидаги бевосита алоқалар бўйича маҳсулот етказиб бериш юзасидан олинган шартномавий мажбуриятларнинг бажарилиши яхшиланишига эришилди. Мажбуриятлар 1987 йилнинг биринчи кварталидаги 97,8 процент ва умуман ўтган йилдаги 97,7 процент ўрнига 99,1 процент бажарилди. Бирлашма ва корхоналарнинг 11 проценти шартномавий интизомни бузди (1987 йилнинг биринчи кварталида 21 проценти шартномавий интизомни бузган эди). Фойда кўпайди. Бироқ саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 0,1 процент, меҳнат унумдорлиги 1,3 процент пасайди.

Белгиланган топшириқдан ташқари 42,8 минг тонна нефть, шу жумладан газ конденцати, 0,7 миллиард куб метр газ, 12 минг тонна кўмир қазиб чиқарилди.

Шу билан бирга комплекснинг бир қанча бирлашмалари ва корхоналари маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартнома мажбуриятларини тўла йўсинда бажара олмади. Умуман комплекс бўйича 148 минг сўмлик, шу жумладан СССР Енгил саноат министрлигининг корхоналарида 133 минг сўмлик маҳсулот кам етказиб берилди.

Металлургия комплексининг корхоналари пўлат ва прокат ишлаб чиқариш юзасидан белгиланган топшириқларни бажара олмади, бу маҳсулотлар ишлаб чиқариш ҳажмини ўтган йилнинг шу даврига нисбатан камайтириб юборди.

Йўл қўйилган қолоқлик истеъмолчилар олдида шартнома бўйича зиммага олинган мажбуриятлар тўла-тўкис бажарилишига имкон бермади. Ўзбекистон металлургия заводи (шартнома мажбуриятларининг бажарилиши 96 процентни ташкил қилди), Олмалиқ кон-металлургия комбинати (98 процент) маҳсулот етказиб беришда энг кўп қолоқликка йўл қўйдилар.

Машинасозлик комплексида давлат буюртмасининг топшириқлари бажарилди ва электр моторлар, электр пайвандлаш ускуналари, приборлар ва автоматлаштириш воситалари, қишлоқ хўжалик машиналарининг айрим турлари, бошқа бир қанча маҳсулотлар ишлаб чиқаришнинг ўсишига эришилди.

Шу билан бирга СССР Электротехника саноати министрлигининг корхоналари топшириққа нисбатан 332 та куч трансформатори, СССР Химия саноати машинасозлиги министрлиги 462 та компрессор, СССР Қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги 186 та трактор прицепи, 52 та пахта териш машинасини кам берди.

Химия-ўрмон комплексининг корхоналари синтетик аммиак, минерал ўғит, полимер плёнка, капролактам, қоғоз ишлаб чиқариш топшириқларини бажарди. Сульфат кислота, аммофос, карбокси-метилцеллюлоза, картон ишлаб чиқариш топшириқларининг бажарилиши таъминланмади.

Йўл қўйилган қолоқлик шартнома мажбуриятларини бажаришни таъминлашга имкон бермади. Умуман комплекс корхоналари етказиб берган маҳсулот 4 миллион сўмлик кам бўлди.

Қурилиш комплексининг саноат корхоналари цемент, йиғма темир-бетон конструкциялар ва буюмлар, керамик дренаж қувурлар, линолиум ишлаб чиқариш юзасидан биринчи квартал топшириқларини бажардилар.

Аммо деворбоп материаллар, полга териладиган керамик плита, бинокорлик чинниси, ярим чинни ва фаянс ишлаб чиқаришда қолоқликка йўл қўйилди. Умуман йил бошидан бери Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлигининг корхоналари етказиб берган маҳсулот тузилган шартномаларга нисбатан 2 миллион сўмлик кам бўлди.

Январь — март ойларида 2,4 миллиард сўмлик халқ истеъмол моллари (алкоголсиз ичимликлар) ишлаб чиқарилди, бу эса ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 0,2 миллиард сўм кўпдир.

Шу давр ичида алоҳида модадаги маҳсулотлар ишлаб чиқариш илдам суръатлар билан ривожланиб борди ва уларни ишлаб чиқариш 2,5 баравар кўпайди.

Шу билан бирга СССР Кўмир саноати министрлиги, СССР Қора металлургия министрлиги, СССР Рангли металлургия министрлиги, СССР Химия ва нефть машинасозлиги министрлиги, СССР Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги министрлиги, СССР Медицина ва микробиология саноати министрлиги, Ўзбекистон ССР Мебель ва ёғочсозлик саноати министрлигининг ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналари халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш юзасидан топшириқларни бажаришда қолоқликка йўл қўйдилар. Ўтган давр ичида истеъмолчилар 1,6 миллион сўмлик кам мебель, 3,7 миллион сўмлик кам сирланган пўлат идиш ва сортли идиш олдилар. Ип-газлама, тикувчилик саноати маҳсулотлари, трикотаж буюмлар ишлаб чиқариш юзасидан биринчи квартал топшириқлари бажарилмади.

Кўпгина товарлар истеъмолчилар билан келишиб олинган ассортиментдан четланган ҳолда чиқарилмоқда ва бу эса шартнома мажбуриятлари бўйича маҳсулот етказиб бериш топшириқларининг бажарилмай қолишига сабаб бўлмоқда. Ўтган кварталда Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлигининг 13 та корхонаси ва бирлашмаси ана шундай нуқсонлар билан ишлади.

Агросаноат комплексининг саноат корхоналари озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш юзасидан биринчи квартал топшириқларини бажарди. Аммо аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашда ҳануз камчиликлар бўлиб турибди.

Қишлоқ хўжалик корхоналарида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан гўшт етиштириш 11 процент, сут етиштириш 7 процент, тухум етиштириш 15 процент кўпайди, битта сигирдан ўртача соғиб олинадиган сут миқдори 8 процент кўпайди, товуқларнинг тухум бериши 7 процент ортди.

Жиззах, Қашқадарё, Самарқанд ва Сурхондарё областларининг хўжаликлари чорва мол ва парранда харид қилиш ҳажмини, Андижон ва Сурхондарё областларининг хўжаликлари эса тухум харид қилиш ҳажмини камайтирди.

1988 йилнинг 25 апрелигача қишлоқ хўжалик корхоналарида парник-теплицалар ҳамда усти очиқ ерда етиштирилган 7,6 минг тонна эртаги сабзавот, шу жумладан 997 тонна помидор, 2528 тонна бодринг харид этилди.

Агросаноат комплексининг қишлоқ хўжалик корхоналари баҳорги экинларни экишга киришди. 1988 йилнинг 25 апрелигача 2448,1 минг гектар майдонга баҳорги экинлар экилди, шу жумладан 160,1 минг гектар ерга донли ва дуккакли дон экинлари, 1826,6 минг гектар ерга чигит экилиб бўлди.

Трактор ва қишлоқ хўжалик машиналари ремонти, айниқса ем-хашак экинларини йиғиштириб оладиган машиналар ремонти бир маромда эмас. 1988 йилнинг 1 апрелигача республика хўжаликларида жами тракторларнинг 7,3 проценти, юк автомобилларининг 10,7 проценти, трактор прицепларининг 12,9 проценти, трактор культиваторларининг 5,8 проценти, чанглатгич, пуркагичлар ва бошқа техниканинг 19,3 проценти носоз ҳолда эди.

2,5 мингта трактор плуги, 3,1 мингта трактор культиватори, 1079 та пахта териш машинаси, 790 та трактор косилкаси, 250 та пресс-подборщик, 172 та ғалла ўриш комбайни, 132 та трактор сеялкаси, тупроққа минерал ўғит ва органик ўғит соладиган 375 та машина етказиб берилди.

100 процент озуқа моддасига айлантириб ҳисоблаганда етказиб берилган минерал ўғит 434,8 минг тонна бўлди, бу ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 22,7 минг тонна оздир. Шунингдек, ем-хашакка қўшиб бериладиган 1,4 минг тонна химиявий модда етказиб берилди. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 0,3 минг тонна кам бўлди.

Агросаноат комплексида, шу жумладан қишлоқ хўжалигини ишлаб чиқариш воситалари билан таъминлаш тармоқларида пул билан таъминлаш барча маблағлари ҳисобидан 728 миллион сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилди. Бу белгиланган лимитнинг 100,4 процентини ташкил этади. Мева ва сабзавот консервалари тайёрлаб чиқарувчи қувватлар ишга туширилди, картошка, сабзавот ва ҳўл мева омборлари, минерал ўғит, заҳарли химикат ва оҳак материаллар сақланадиган механизациялаштирилган омборлар қурилди.

Давлат маблағлари ҳисобидан майдони 3,9 минг гектар суғориладиган янги ерлар фойдаланишга топширилди ва мавжуд суғорма ерларнинг техник ҳолатини яхшилаш ишлари ўтказилди.

Давлатнинг марказлашган капитал маблағлари ҳамда корхоналар ва ташкилотлар фонд маблағлари ҳисобидан 857 миллион сўмлик асосий фондлар ишга туширилди.

1106 миллион сўмлик, ёки шу давр учун белгиланган лимитнинг 96 проценти миқдорида давлатнинг марказлашган капитал маблағлари ўзлаштирилди. Корхоналар ва ташкилотлар 154 миллион сўм миқдорида ўз маблағларидан фойдаланди, уларнинг капитал маблағлар ҳажмидаги ҳиссаси 12 процентни, шу жумладан ёқилғи энергетика комплексидаги ҳиссаси 20 процентни, металлургия саноатидаги ҳиссаси 45 процентни, машинасозлик саноатидаги ҳиссаси 43 процентни, химия ўрмон саноатидаги ҳиссаси 70 процентни, қурилиш комплексидаги ҳиссаси 16 процентни ташкил қилди.

СССР Электротехника саноати министрлиги, СССР Нефть ва газ саноати корхоналари қурилиши министрлиги, СССР Қора металлургия министрлиги, СССР Газ саноати министрлиги, СССР Химия саноати министрлиги, Ўзбекистон ССР Мебель ва ёғочсозлик саноати министрлиги, Ўзбекистон ССР Алоқа министрлиги ва бошқа министрликлар давлат капитал маблағлари лимитларини кам ўзлаштирди.

Умуман республика территориясида қурилиш-монтаж ташкилотлари, шунингдек қурилиш комплексининг ташкилотлари бажарган пудрат ишлари ҳажми 4 процент, меҳнат унумдорлиги эса 6,6 ва 8,6 процент ўсди.

Ўрта Осиё темирйўлининг Ўзбекистон территориясида жойлашган ва 1988 йилнинг январидан бери тўла хўжалик ҳисобида ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш асосида ишлаётган бўлинмаларидан юк жўнатиш квартал плани бажарилди. 1987 йилнинг январь-мартига нисбатан юк жўнатиш ортди. Шу билан бирга металл конструкциялар ва қора металл каби юк турлари жўнатиш плани бултургига нисбатан бажарилмаган ва бажарилиш даражаси пасайиб кетган ҳоллар юз берди.

Тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтказилган ҳаво транспортида 1,1 миллион киши ташилди. 0,3 миллион гектар қишлоқ хўжалик майдонларида авиация химия ишлари ўтказилди.

Автомобиль транспортида планга нисбатан 0,4 миллион тонна халқ хўжалик юклари кам ташилди.

Умумий фойдаланишдаги автобуслар ва енгил таксиларда пассажир ташишдан 109,4 миллион сўмлик (аниқланган маълумотларга кўра) даромад олинди ёки план 101,1 процент бажарилди ва 1987 йилнинг январь-мартидагига нисбатан 100,2 процентни ташкил этди.

Ҳаракатдаги составдан қониқарсиз фойдаланилди, ишга яроқли автомобилларнинг бекор туриб қолишига, шунингдек ремонт вақтида ва ремонтни кутиб кўпроқ туриб қолишга йўл қўйилди.

Алоқа корхоналари асосий фаолиятдан даромад олиш планини 100,6 процент бажардилар, ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан даромад 6,9 процент кўпайди.

Халқ хўжалигидаги ишчи ва хизматчиларнинг пул билан тўланадиган ўртача ойлик иш ҳақи ўтган йилнинг шу давридаги 161 сўм ўрнига 169 сўмни ташкил этди ёки 5,4 процент ошди, жамоат хўжалигидаги колхозчилар меҳнатига ҳақ тўлаш шунга мувофиқ тарзда 90 сўм ўрнига 93 сўмга етди ёки 3,7 процент кўпайди.

Ишлаб чиқариш тармоқларида меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шароитларига ўтиш давом этмоқда.

Аҳоли ижтимоий истеъмол фондларидан 1,9 миллиард сўмлик тўловлар ва имтиёзлар олди. Бу ўтган йилнинг биринчи кварталидагига нисбатан 84 миллион сўм, 4,7 процент кўпдир.

Бундан ўн йил ва ундан кўпроқ вақт илгари ишчилар, хизматчилар ҳамда уларнинг оила аъзоларига тайинланган пенсияларни кўпайтириш давом эттирилди, 1988 йилнинг 1 январидан бошлаб камида ўн йил мобайнида колхозчилар ва уларнинг оила аъзоларига тўлаб келинган пенсияларнинг минимал миқдорини кўпайтириш бошланди.

Медицина хизматини яхшилашга қаратилган тадбирлар ўтказилди. Соғлиқни сақлаш муассасаларида беморларнинг овқатланиши учун, дори-дармон, ускуналар ва жиҳозлар сотиб олишга кетадиган харажатлар нормалари кўпайтирилди, уч ёшгача бўлган болаларни даволаш учун дори-дармон бепул бериладиган бўлди ва бошқа имтиёзлар жорий этилди.

Етим болалар ва ота-оналарнинг қаровсиз, қолган болаларнинг моддий таъминотини яхшилаш тадбирлари амалга оширилди. Давлат ички заёмлари облигациялари пули тўланди.

Меҳнаткашлар биринчи квартал мобайнида омонат банк муассасаларидаги ўз маблағларини 191,1 миллион сўм кўпайтирдилар.

Аҳолига халқ истеъмол моллари сотиш ва пулли хизмат кўрсатиш ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 8,4 процент кўпайди.

Давлат ва кооператив савдосининг чакана товар обороти ҳажми 3,7 миллиард сўм бўлди ва 1987 йилнинг биринчи кварталига нисбатан (амалдаги нархларда) 295 миллион сўм кўп бўлди.

Умуман республика бўйича товар обороти умумий ҳажми топшириғи 23,6 миллион сўмлик кам бажарилди. Бухоро, Қашқадарё, Самарқанд, Фарғона, Хоразм областлари ва Тошкент шаҳри топшириқларни бажардилар.

Алкоголли ичимликлар сотиш 1987 йилнинг биринчи кварталига нисбатан бирмунча кўпайди. Айни вақтда коньяк сотиш 12 процент камайди.

Савдога гўшт ва сут маҳсулотлари юбориш кўпайганлигига қарамай, аҳолининг шу товарларга талаби қондирилмаяпти.

Бир қанча шаҳар ва қишлоқ аҳоли пунктларида савдода бўлган кондитер маҳсулотлари сифатининг пастлиги сабабли улар чекланган тарзда харид қилинмоқда. Кўп ҳолларда нон ва нон маҳсулотларининг хили ҳамда сифати аҳоли талабларига жавоб бермаяпти.

Аҳоли картошка ва мева-сабзавот билан қониқарсиз таъминланди. Қишлоқ хўжалик корхоналари ва матлубот кооперацияси ташкилотларининг бозорларда мева-сабзавот маҳсулотлари билан савдо қилиши зарур даражада ривожланмади, оқибатда шаҳар колхоз бозорларида нарх-наво кўтарилиб бормоқда. Нарх-навонинг умумий даражаси ўтган йилнинг биринчи кварталидагига нисбатан 11 процент, жумладан картошка 12 процент, мева 24 процент сабзавот 2 процент кўпайди.

Мураккаб бўлмаган рўзғорбоп товарлар савдоси ишидаги аҳвол секинлик билан яхшиланмоқда, бундай товарларнинг кўпини ишлаб чиқариш ташкил этилмаган, шунинг учун ҳам кўпинча жуда оддий буюмлар мамлакатнинг узоқ районларидан ташиб келинмоқда.

Ёғоч-тахта ва қурилиш материаллари савдога ўтган йилнинг биринчи кварталига нисбатан 1,5 баравар кўп етказиб берилди. Аммо аҳолининг шундай материалларга эҳтиёжи тўла қондирилмади.

Аҳолига кўрсатиладиган пулли хизматлар ҳажми 392,2 миллион сўмга етди ва ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 14,3 процент кўпайди. Уларни реализация қилиш плани 90,8 процент бажарилди. План топшириқларини фақат Наманган областидаги корхоналар ва ташкилотларгина бажардилар.

Пулли хизмат соҳаси корхоналарда зарур даражада ривожланмади. Хизмат кўрсатиш асосий фаолияти бўлмаган 120 министрлик ва идоранинг корхона ҳамда ташкилотларидан фақат 22 таси пулли хизмат кўрсатиш планининг бажарилишини таъминлади.

Пулли хизмат ҳажмининг тўртдан уч қисми маиший, уй-жой коммунал ва транспорт хизматига, учдан бир қисми эса маиший хизматга тўғри келади. Аҳолига 145, 3 миллион сўмлик ана шундай хизмат кўрсатилди. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан маиший хизмат ҳажми 21,2 процент кўпайди. План 99,2 процент бажарилди. Қорақалпоғистон АССР, 7 та область ва Тошкент шаҳри пландан орқада қолдилар. Қишлоқ жойларда маиший хизматни реализация қилиш плани 100,3 процент бажарилди.

Давлат марказлаштирилган капитал маблағлари ва корхоналар фондлари маблағлари ҳисобидан умумий саҳни 593 минг квадрат метр бўлган уй-жойлар фойдаланишга топширилди, биринчи квартал плани 120 процент бажарилди. Аммо Қашқадарё ва Навоий областлари, шунингдек, Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги, Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими, Самарқанд ва Фарғона областлари ижроия комитетлари топшириқни уддалай олмадилар.

Саккиз минг ўқувчига мўлжалланган умумий таълим мактаблари, қарийб 1000 ўқувчига мўлжалланган ҳунар-техника ўқув юртлари, 3000 ўринли мактабгача тарбия болалар муассасалари фойдаланишга топширилди. 0,3 минг беморга мўлжалланган касалхоналар, ҳар сменада 1,5 минг беморни қабул қила оладиган амбулатория-поликлиника муассасалари, 720 ўринли клуб ва маданият уйлари қурилди. Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 43 процент кўп умумий таълим мактаблари, 34 процент кўп мактабгача тарбия болалар муассасалари, 35 процент кўп касалхоналар ва 80 процент кўп клуб ҳамда маданият уйлари фойдаланишга топширилди.

Биринчи кварталда умумий таълим мактабларини фойдаланишга топшириш плани бажарилмади. Сурхондарё ва Навоий областларининг, шунингдек Тошкент шаҳрининг ташкилотлари шу топшириқни бажармадилар.

Атмосферага зарарли моддаларнинг чиқиб кетишини камайтириш, сув ва ер ресурсларидан оқилона фойдаланиш, ўсимлик ва ҳайвонот дунёсини муҳофаза этиш ҳамда тиклаш тадбирлари ўтказилди. Назорат қилувчи органлар корхоналар технологик иш режимига қандай риоя этаётганлиги ва улар табиатни муҳофаза этиш тадбирларини қандай бажараётганлигини мунтазам назорат қилиб турибдилар.

СССР Медицина ва микробиология саноати министрлиги, СССР Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш министрлиги, Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитети, Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги ва бошқа министрликларга қарашли корхоналарда табиатни муҳофаза этиш тўғрисидаги қонун бузилганлиги сабабли айрим ишлаб чиқаришлар иши тўхтатиб қўйилди. Жумладан, Чирчиқдаги «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли капролактам ишлаб чиқариш қуввати иши газ-чанг ютиш ускунаси носозлиги сабабли тўхтатиб қўйилди; ҳавога йўл қўйиб бўлмайдиган даражада кўп зарарли моддалар чиқиб кетганлиги учун Янгийўлдаги биохимия заводи цехида ҳам иш тўхтатиб қўйилди. Келтирилган зиённи қисман қоплаш учун корхоналарга нисбатан иқтисодий жазо чоралари кўрилди; кўпгина ташкилотларнинг раҳбарларига жарима солинди.

* * *

Республика меҳнаткашлари КПССнинг Бутуниттифоқ XIX конференциясини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани авж олдириб, шу йилги планлар бажарилишини таъминлаш учун бутун куч-ғайратларини сарфламоқдалар.

(ЎзТАГ).

МАЙ ШАРАФИГА

ЧЎПОНЛАР ДЕҲҚОНЧИЛИК ҚИЛИШМОҚДА

Нурота районининг қоракўлчилик хўжаликларида чўпон ўтовлари ёнида полизлар пайдо бўлди. Чўпонларнинг кўпчилиги янги мутахассисликни ҳам муваффақиятли ўзлаштириб олдилар. Энди уларнинг дастурхонини ўз полизларида етиштирилган эртаги сабзавотлар безаб турибди.

Ленин номли совхозда эса бу ишлар янада жиддийроқ асосда йўлга қўйилган: чўпон бригадаларини йириклаштириш ҳисобига бўшаб қолган ходимлардан хўжалик ҳисобидаги далачилик бригадалари тузилди. Улар лалмикор ерларда қовун-тарвуз, ошкўклар, сабзавот етиштирмоқдалар. Натижада хўжалик қўшимча фойда олмоқда. Чунончи, Э. Нажмиддинов звеноси июнь ойидаёқ ҳозирча плёнка остида парваришланаётган тарвузлардан мўл ҳосил олиш ниятида. И. Садиров юз гектар лалмикор ерни ижарага олди. Ўз оиласи билан сабзавот ва озуқа экинлари етиштираётган И. Садиров токзор барпо этди, у келажакда бу ерларга мевали дарахт кўчатлари ўтқазишни ўйламоқда. Райондаги бошқа хўжаликларнинг меҳнаткашлари ҳам ана шу омилкорлардан намуна олмоқдалар.

ШОЛИКОРЛАР ҲУЗУРИДА

Ўзбекистонда қимматбаҳо озиқ-овқат экини етказиб берувчи энг асосий воҳалардан бири Хоразм шолипояларида экиш мавсуми бошланди. «Қорақум» ихтисослашган совхозининг шоликорлари сеялкаларни биринчи бўлиб ишга солдилар. Шолипояларга фақат олий нав уруғлик экилмоқда. Шуни ҳам айтиш кераккки, барча майдонларнинг учдан икки қисмида биринчи марта эртапишар «Авангард» нави парваришланади.

— Бу йилги экиш мавсумининг яна бир ўзига хос хислати бор, — дейди бригадир К. Каримов. — Хўжалик ҳисобидаги комплекс механизациялашган отрядлар фақат техниканинг ҳолати учунгина эмас, айни вақтда далалардаги иш учун ҳам бутун масъулиятни ўз зиммаларига олганлар. Шу сабабли деҳқонлар далаларга сифатсиз ишлов берилаётган бўлса, кимга эътироз билдиришларини яхши билишади.

Ҳозир Хоразм областидаги барча 12 та ихтисослашган хўжалик шоли экишга киришди. Қарийб 30 минг гектар майдонга шоли экилади. Деҳқонлар бу муҳим иш мавсумини ҳаммаси бўлиб ўн кун ичида тугатишни мўлжаллаб туришибди.

ЛОЙИҲАЧИЛАР ХАТОСИ ТУЗАТИЛСА...

Жиззах чўлида чорвачилик совхози қурилиши тўхтатиб қўйилди. Хўжаликнинг суғориладиган ерлари унга қўшни «Зарбдор» чўчқачилик комплексига ўтиб кетди.

Комплекснинг илгариги лалмикор ерлари бу ерда мустаҳкам озуқа базасини яратишга имкон бермасди. Эндиликда қуриб битказилмаган совхознинг ярим-ёрти бунёд этилган қўрғони «Зарбдор» комплексининг ем-хашак тайёрловчи бўлими маркази бўлиб қолди, унга ўтган ерларда эса беда, лавлаги, сабзи, кунгабоқар етиштирилмоқда.

Лойиҳачиларнинг хатосини тузатиш 24 минг бошга мўлжалланган чўчқачилик комплексини тезроқ ишга туширишга имкон беради. Натижада кўплаб маблағ тежалган, чўлқуварларни гўшт билан таъминлаш яхшиланган бўларди.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР МЕҲНАТ ВА СОЦИАЛ МАСАЛАЛАР ДАВЛАТ КОМИТЕТИ ҲАМДА ҚРИМ ТАТАРЛАР ВАКИЛЛАРИНИНГ РЕСПУБЛИКА ИШЧИ КОМИССИЯСИДА

28 апрель куни Тошкентда Меҳнат ва социал масалалар давлат комитети ҳамда республика ишчи комиссияси вакилларининг қўшма мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисда меҳнат коллективлари ва область комиссиялари қрим татар вакилларидан уюшган ҳолда Қрим областига кўчиб бориш учун тавсия этган кишиларнинг состави кўриб чиқилди.

Ангрен шаҳридаги шаҳар қурилиши бошқармасининг дурадгори А. А. Ислямов, Янгийўл шаҳридаги 109-механизациялашган кўчма колоннанинг ғишт терувчиси А. Меметов, «Чирчикжилстрой» 160-қурилиш трестининг бетончиси Р. Ф. Алиев, Ғалаба районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозининг ишчиси Ф. Билялов, Бекобод районидаги «Далварзин» совхозининг шофёри У. Чулакчи, Чиноз районидаги «Чиноз» совхозининг тракторчиси Э. Усеинов, собиқ интернационалист-жангчи, «Ташсельмаш» заводининг слесари Р. Н. Ахтемов, Тошкент шаҳридаги 8-қурилиш трести 36-қурилиш бошқармасининг бригадири А. Абкеримов, Тошкент шаҳридаги 1-Уйсозлик комбинати пардозлаш ишлари 1-бошқармасининг бўёқчиси Э. М. Усманов ҳамда қрим татар миллатига мансуб гражданларнинг бошқа намояндалари кўчиб борувчиларнинг биринчи групласига кирдилар. Улар май ойининг бошларида Қрим областига жўнаб кетиб, ўз оилалари учун уй-жой қурилишида қатнашадилар.

Республика ҳамда область комиссиялари республика Меҳнат ва социал масалалар давлат комитетининг вакиллари билан биргаликда Қримнинг қишлоқ районларига уюшган ҳолда кўчиб бориш учун оилаларни танлаш соҳасидаги ишларни давом эттирмоқдалар.

(ЎзТАГ).

ПАХТАКОРЛАР КЕНГАШМОҚДАЛАР

Республика пахтакорлари кенгашининг 28 апрель куни Тошкентда бўлиб ўтган мажлисида мавсумнинг биринчи навбатдаги ва истиқболли вазифалари муҳокама қилинди. Мажлисда Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитети, Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигининг етакчи мутахассислари, республика олимлари ва пахтакор хўжаликларининг вакиллари, гидро ва агрометеорология хизматининг ходимлари қатнашдилар.

Мажлисда таърифланганидек, республика пахта далаларидаги умумий аҳвол бундай: майдонларнинг кўп қисмига чигит экилиб бўлган — энди фақат 59 минг гектар ерга чигит экилса бас. Далаларнинг 85 процентида чигит униб чиққан. Чигитларнинг униб чиқиш муддатлари мақбул бўлиб, бултургидан анча илдамдир. Қулай об-ҳаво шароитлари бунга ёрдам берди. Экиннинг интенсив ўсиши деҳқонлардан чаққон ҳаракат қилишни талаб этади: далаларда ўтоқ ва яганалашни шошилинч равишда ўтказиш зарур. Республиканинг кўпгина хўжаликлари чигитни кўпроқ сарфлаб юборганликлари сабабли ҳам бу ишларнинг аҳамияти ортади. Шунингдек, культивацияни юксак агротехника даражасида ташкил қилмоқ керак.

Апрелда ёғин нормадан камроқ бўлди. Шунинг учун ҳам республиканинг кўпгина районларида чигит суви бериш зарур. Лекин бунда бу йил сув қаттиқ чекланганлигини назарда тутиш лозим бўлади: кўкламда сув кўпроқ сарфлаб юборилса, ёзги суғориш нормаси камайиб кетиши мумкин.

Май ойининг биринчи ўн кунлигида деҳқонлардан айниқса ҳушёрлик талаб қилинади: ёмғир бўлиши кутилади, сув тошиши ва сел хавфи бўлиши мумкин. Фарғона водийси, Самарқанд ва Тошкент областларининг пахтакорлари айниқса ҳушёр туришлари керак.

Республиканинг пахтазорларидаги умумий вазият ҳозирча дуруст. Ҳосилнинг бундан кейинги тақдири деҳқонларнинг ташаббуси ва маҳоратига боғлиқ. Пахтакорлар кенгаши бу йилги шароитларда ғўза парваришига доир конкрет тавсияларни ишлаб чиқди.

(ЎзТАГ).

Дадахон НУРИЙ

МЕҲМОН

ҲИКОЯ

Қиш этаги узилиб баҳорнинг биринчи ойи келиши билан соҳил бўйлаб юқоридан илиқ шамол эса бошлайди-да, бир ҳафтага қолмай нафаси теккан қирлар бағрини яшнатиб, дов-дарахтлар куртагини бўрттириб юборади. Қайнарсойдаги толларнинг новдаларида қоврилган хандон пистадай мунчоқ-мунчоқ шодалар пайдо бўлади. Қиш бўйи совуқдан қорайиб кетган наъматак шохларига сув югуриб қирмизи ранг олади, киши диққатини ўзига тортувчан бўлиб қолади. Мижози енгилроқ бодомлар ҳаммадан аввал гулга бурканиб, ўз кўркини намойиш қилишга тушади.

Мана шу паллалар Сўлимсойда бўлсангиз борми, табиатнинг уддабуролиги-ю моҳирона санъатига қойил қолмай иложингиз йўқ: тоғлар орасидан илон изи бўлиб оқиб келувчи сон-саноқсиз жилғалар тўлиб-тошади, то қишлоқни қоқ иккига бўлиб ҳайқириб оқувчи дарёга қўшилгунча минглаб тош зиналардан сакраб ажойиб манзара касб этади.

Айниқса апрелда тоғу тошлар, қўйингки, бутун борлиқ ям-яшил либосга бурканади. Типтиниқ осмон билан тоғ бағирларидаги нилгун кенгликларнинг чегараси йўқдай бўлиб қолади.

Шуларнинг ҳамма-ҳаммаси қишлоқ ўз номига монанд, мафтункор бир олам эканлигидан далолат бериб туради. Сўлимсойни бир бор кўрган киши яна бот-бот кўргиси келади.

Илгари бу томонларда шаҳарликлар кам бўлишарди. Пскомга замонавий кўприк қурилиб, олдинги айланма тош йўл ўрнини довон оша очилган янги катта йўлдан автобус қатнови бошланди-ю бир пайтлар назардан четда ҳисобланган бу қишлоққа турли сайр-томоша ишқивозлари тез-тез қадам ранжида қиладиган бўлишди. Айниқса баҳор пайтлари лола сайли қилиб чиқадиганлар кўпайиб кетади...

Бугун дам олиш куни. Ҳали вақт эрта бўлганлиги учунми, автобус қишлоққа деярли бўш кириб келди. Ундан қизалоқ етаклаган хушрўйгина жувон билан ўттиз ёшлар чамасидаги киши тушди, холос. Улар, шубҳасиз, бу атрофлилардан эмас, меҳмонлиги шундоқ кўзга ташланиб турарди.

Эркак киши йўлни қир бағри бўйлаб кўтарилиб кетган сўқмоққа қараб солди. Улар узоқ юришди. Ниҳоят, ўтўлан кўрпадай тўшалиб, лолалардан «ёниб» ётган баланд тоғ этагидаги яланглик устидан чиқиб келишди.

Атроф бирам чиройли, ҳаво шундай тароватли эдики, одам бир умр шу ерда қолиб кетгиси келарди.

Паст-баландга қараб юравериб, саёҳатчилар роса чарчашган, очиқишган эди. Дарвоқе, вақт ҳам пешиндан ўтиб қолганди. Жилдираб сув оқиб турган жилға бўйига дастурхон ёзишди.

Кўпдан бери лолага қачон чиқамиз деб ота-онасини ҳолжонига қўймай юрган, ниҳоят, муддаосига эришган қизчанинг севинчи бир олам эди. У ҳар томон чопиб лола терар, баъзан қип-қизил алвонлар тўлқинига шўнғиб кетгандай кўринмай қолар, шунда бутун тоғ этагидаги адоқсиз яланглика «Гулноз, Гулноз, қайдасан!» деган овоз акс садо бериб янграб кетарди. Гулнознинг қораси кўриниши билан жувон ҳам, эркак ҳам унинг орқасидан қувлашга тушишарди.

Лекин уларнинг бу қувончлари узоққа чўзилмади. Чарақлаб турган қуёш шуълалари кутилмаганда кўздан ғойиб бўлди. Гўё кимдир атрофга қора ҳарир парда ёзиб юборгандай эди. Шамол кўзғолиб, баланд тоғ чўққиси томонда тутунга ўхшаб бурқсиб ётган булутлар [illegible]

Озгина вақт ичида табиатнинг турқи ўзгарди-қолди.

— Рустам ака, тезроқ орқага қайта қолайлик, — деди жувон юрагига қандайдир, шубҳа оралаганини сезгандай.

Йигит соатига қаради. Вақт ўтиб қолибди. Қишлоқдан анча олислаб кетишган, у ерга етиб боришгунча ҳам камида икки соатча йўл босиш керак. Бунинг устига бу томонларда адашиб қолиш ҳеч гап эмас.

Улар нарсаларини апил-тапил йиғиштиришга тушишди, кетиш тараддудини кўра бошлашди.

Бурноғи йил сайр-томоша қилиб қайтишган Айиқтепа ёнбағрига келишганда бирдан ёмғир шаррос қуйиб юборди.

Тоғ ҳавоси жуда ғалати-да: ғазаби ҳам, шафқати ҳам бурни учида турадиган мағрур маликага ўхшайди. Бир лаҳзада ўзгаради-қолади. Мана, яқиндагина чарақлаб турган бутун олам энди зим-зиё. Аксига олгандай жала авжига чиқар, шамол дов-дарахтлар устига ёпирилиб, уларни таг-туби билан қўпориб кетмоқчидай бўларди.

Ниҳоят, улар бекатга етиб келишди. Бу ер бўм-бўш, автобус тугул бирон кимсанинг қораси ҳам кўринмасди.

Йигит ёмғирпўши билан қизчани дурустроқ паналаб, яна соатига қаради. Вақтида келишибди. Эрталаб автобус ҳайдовчиси, бемалол дам олаверинглар, олтидаги сўнгги рейс билан ўзим олиб кетаман, деганди.

Автобус келавермади. Ёмғир аралаш эсаётган муздай шамол баданни жунжиктира бошлади. Бекат қишлоқнинг анча юқори қисмидаги тепаликда жойлашган бўлиб, атрофда бирон пана жой йўқ эди. Фақат бир ёни катта йўлга туташган томорқа этагида баланд ишкомли ҳовли бўлиб, унинг айвон шипида чарақлаб ёниб турган электр чироғи кўзга ташланарди.

* * *

Ғуломжон Қайнарсойдаги янги токзорда ишлаётган колхозчиларни олиб келиб, идора ёнида туширди-да, машинани ҳовлиси томон ҳайдади. Дарвоза олдида кабинадан тушаркан, шундоқ қаршида — катта йўл ёқасидаги жарликдан оқиб ўтувчи Пскомга кўз ташлаб қўйди. Дарё суви анча кўтарилган, бешик-бешик тўлқинлар кўкка сапчиб, ҳайқириб оқарди. Унинг хаёлидан дарё кўпдан бери бунақанги тўлиб-тошиб оқмаганди, деган фикр кечди.

Эридан хавотир олиб ўтирган Хосиятхон кўча эшиги олдига машина келиб тўхтагандан сўнг бироз тинчланди. Қозон остидан оловни тортиб ташқарига, айвон юзига чиқди:

— Келдингизми, ҳорманг!

Ғуломжон хотини юзидаги осойишталикни кўриб ҳайрон бўлди:

— Нега бу ерда юрибсан?

Хосиятхон овозини пастлатиброқ деди:

— Уйда меҳмонлар бор, ташлаб кетолмадим...

— Э, келинглар, меҳмонлар! Хуш кўрдик, хуш кўрдик! — Ғуломжон ичкарига қадам қўйиши билан эшик қанотига суяниб турган жажжигина қизча унга пешвоз чиқди:

— Ассалом, амақи!

— Ваалайкум ассалом. Яхши, ақлли қиз экансан! —дея у Гулнозни даст кўтариб қўлига олди.

Тўрда ўтирган барваста йигит билан нотаниш жувон баравариға ўринларидан туришди.

— Укажон, сизларга меҳмон бўлиб келдик! — деди жувон мезбонга яқинроқ бўлганлиги учунми биринчи бўлиб гап бошлаб.

— Жуда яхши-да, келинойи, одам бор жойга одам келади, дейдилар! Қалай, зерикмасдан ўтирибсизларми?

— Ҳозирча нолийдиган жойимиз йўқ! Кўриб турибсиз, худди ўз уйимиздагидай! — Рустам ҳазил аралаш гап-сўз билан уй эгасига қўл чўзди.— Билишимча, сиз шу хонадоннинг бошлиғи! Топдимми?

— Топдингиз. Отим Ғуломжон!

— Мен ҳам шундоқ бўлса керак демоқчийдим. Лекин ука, сал шошдингиз-да!

Ўртада енгил кулги кўтарилди.

— Менинг отим эса Рустам. Газета ходимиман! Бу киши — бизнинг рафиқамиз. Отлари Гавҳархон. Касблари — шифокор... Шу десангиз, бундан икки йил аввал Айиқтепа деган жойда мазза қилиб дам олиб кетгандик. Қишлоғингизнинг оҳанграбоси яна бизларни ўзига тортиб келгандик. Қаранг, ўчакишгандек жала қуйиб, ҳаммамизни йўлдан қолдирса бўладими!

— Тоғ шароити шундай. Икки соатдан кейин бирдан ҳаво ўзгариб, нима бўлишини билмай қоласан киши! Қани, марҳамат! Ғуломжон меҳмонларни ўтиришга таклиф этди.

Орага бироз жимлик чўкди, уни мезбоннинг ўзи бузди:

— Хуш кўрдик, ака, хуш кўрдик, келинойи!

— Қуллуқ, қуллуқ!

— Тоғ сайлининг ҳам ўзгача гашти бор. Буни билган билади, билмаганнинг умри шаҳарда ўтиб кетаверади!

— Шунинг учун бизлар ҳамма ишни бир чеккага йиғиштириб қўйиб, шартта автобусга чиқдик-да, келавердик! Ёмғир баҳона сизларга кутилмаган меҳмон бўлиб ўтирибмиз!

— Меҳмон мана шуниси билан қадрли-да, Рустамжон ака!

— Бизлар автобусга ишонгандик, келмай қолди, — дея гапга аралашди Гавҳархон.

— Йўлга кўчки тушган дейишаяпти, колхознинг уч-тўрт машинаси ҳам райондан қайтмабди. Чинорлар турганмиш. Ўзи кўпдан буён бунақанги ёғин бўлмаганди. Ҳозир Айиқтепанинг бир қисми сидирилиб пастдаги дарага тушди. Қайнарбулоқдан қайта туриб кўрдик. Бирам ваҳималики!

— Қачон шундай бўлди? — Рустам Ғуломжонга бирдан ўгирилиб савол назари билан қараб қолди.

— Ҳозир, ярим соатча олдин.

Рустамнинг кўз олдида аввалги йилги дов-дарахтлар билан қопланиб ётган манзара-ю у ернинг бугунги яйдоқ қиёфаси гавдаланиб кетди. Сўнг паст овоз билан:

— Олдин қандай жой эди-я. Бугун ўша ердан ўта туриб таниёлмай қолдик, — деб қўйди.

— Ҳа, бу баъзиларнинг номчиқар учун қилган ишларининг натижаси бўлди, ака! Раис ёввойи олма аралаш дўланазордан нима фойда, у ерларга картошка экамиз, деб туриб олди. Кузда колхознинг бутун техникасини ўша ерга олиб чиқди. Агроном билан иккиси нимаики дов-дарахт бўлса, қўпортириб, олтмиш гектарча янги ер «очишди». Сиз мени кечиринг-у мухбирлар ҳам ҳар хил бўларкан. «Айиқтепа гултепага айланди» деб хўп шов-шув қилишди! Раиснинг обрўси ошди... Мана энди у ердаги аҳволни бир келиб кўришса эди.

— Табиатни ҳимоя қилиш деган гап бор. Раисга шуни эслатиб қўядиган бирон одам топилмадими?

— Топилди. Мактабда шаҳарлик чет тили ўқитувчиси бор эди. Қайнонамникида турарди. Айиқтепа масаласида раис билан икки-уч бор баҳслашиб, унинг кўзига ёмон кўриниб қолди. Охир мактабни ташлаб кетди... Бу ер кичкина бир қишлоқ, катта нима деса «тўғри» дейишга ўрганиб кетишган.

Рустам блокнотига нималарнидир ёзиб оларкан, суҳбатдошидан сўради:

— Айиқтепа деб айтилишининг бирон сабаби бордир?

— Ҳа, бор. Бундан ўн беш-йигирма йил аввал у ерда одам яқинлашишдан қўрқадиган чангалзор бўлган. Турли ёввойи мева-чева кўплигидан айиқлар макон қилиб олишган. [illegible] тарқаб кетишган. Мен кичкиналигимда айиқни ўша ерда кўрганман.

Шу орада Хосиятхон тўлатиб ош босилган лаган кўтариб кирди. Чой келтирди. Шундан кейин бошқа кўринмади. Гап ҳам бўлиниб қолди.

* * *

Меҳмонлар эрталаб барвақтроқ туриб йўлга тушишмоқчи эди. Аммо тоғ ҳавоси элитдими, роса чарчашган эканми, алла маҳалгача ухлаб қолишибди.

Рустамжон кўзини очганда уй ичи ёришиб кетган, дераза кўзларидан ловуллаб қуёш нури ёғилиб турарди. У шошиб хотинини уйғотди ва тез кийина бошлади.

Ташқарига чиқиб осмонга кўз тикди-да, ҳайратдан ёқа ушлади. Ярим тунгача шаррос ёғиб чиққан ёмғирдан ҳам, осмонни қоплаб ётган пағапаға булутлардан ҳам ном-нишон қолмаган, баланд тоғлар чўққисига кўтарилиб олган қуёш ҳамма ёққа ўз селини ёғдираётган ажиб бир нурафшон тонг эди. Рустам ҳузур қилиб ўпкасини тўлдириб нафас олди. Шу пайт бирдан сўриток остидаги тахта каравотга кўзи тушди. Ўртада тузатилган дастурхон, атрофига эса кўрпачалар тўшаб қўйилганди.

Рустам у ёқ-бу ёққа қараб уй эгаларини излаган бўлди-ю тополмади. Яланглик четидаги ошхонадан бир кампир чиқиб келди.

— Яхши ухлаб турдинглармиш, болам, — дея ҳол-аҳвол сўраган бўлди. Кейин меҳмондан бирон садо чиқишини кутмаёқ:—Бемалол ўтириб чой ичинглар, овқат ҳам тайёр. Уй эгалари йўқ экан, деб тортинманглар. Мен ҳам шу ҳовлининг эгаси — Ғуломжоннинг бир девор қўшнисиман, садағанг кетайлар! — деди.

— Хола, улар ишга кетишган чоғи!

— Кампир бироз тутилиб:

— Ҳа... шунақа, ўғлим, — деди.

— Бизларам азонда туриб нозик бир оғайнимизнинг тўйига етиб бормоқчийдик, ухлаб қолибмиз-а!

Шу пайт уйдан чиқиб келаётган Гавҳарнинг овози эшитилди:

— Азимжон ўртоғингиз энди биздан бутунлай кечиб юборади. Яхшиси тезроқ йўлга тушайлик, адаси!

— Ҳечқиси йўқ, шаҳар қочиб кетмаган, бирпасда етиб оласизлар, болам. Аввал эрталабки насиба — бир пиёладан чой ичинглар, мастава ҳам эзилиб кетай деди, — кампир дастурхонга янги дамланган чой келтириб қўяркан, Гавҳархонга пешвоз чиқди. — Яхши дам олиб ухлаб турдингизми, она қизим!

...Аслида меҳмонлар азонда, барвақт туриб шаҳар томонга борувчи бирон машина билан жўнашмоқчи, кечроқ бўлса ҳам анчагина гиначи Азимжоннинг ўғил тўйига етиб боришмоқчи эди.

Азимжон — Рустамнинг мактабдош оғайниси. Нимаики йиғини бўлса, уникига элдан олдин келиб хизматда туради. Магазин мудири бўлгандан кейин вақти ҳам бемалол-да! «Эрталаб йигитларимга бир кўриниб қўйсам бас!» деб мақтаниб юради ўзи ҳам.

Рустам эса журналист. Катта бир газетанинг фельетонлар бўлими мудири. Энг жанжалли иш. Ҳали у ёққа командировкага кетади, ҳали бу ёққа... Шунинг учун ошна-оғайнигарчиликни ҳам жойига қўявермайди.

Мана, Азимжон ёш боши билан отасининг катта-кичик барча маъракасини ўтказди. Орадан кўп кечмай ҳамманинг оғзига тушадиган тўй қилиб, синглисини чиқарди. Ўчакишгандай шуларнинг кўпчилигида Рустам бўлолмади.

Азимжон хўп хафа бўлди. «Менга иши тушиб қолади деб қўрқаяпсан шекилли», — деб илмоқли гаплар ҳам қилди. [illegible]ган, агар келаётган якшанбада ҳам командировканг бўлса, айт, тўйни бошқа кунга кўчирай, деганди. Ўшанда Рустам, қаерда бўлсам ҳам етиб келаман, дарвозанг олдида қўл қовуштириб тураман, тўйни бошлайвер, деб айтганди.

Аслида мана шу Сўлимсойга ҳам Азимжоннинг «ташаббуси» билан чиқишган, Айиқтепада бир кун мазза қилиб ҳордиқ чиқариб қайтишганди.

Мана, кечаги ёмғир ҳам, бугунги ғафлат босиб ухлаб қолишгани ҳам бир бўлди-ю дўстига берган ваъдасини эслаб Рустамнинг юраги ғаш тортди.

Шу пайт кафтдагидек кўзга ташланиб турадиган бекат майдонига автобус келиб тўхтади. Бу иккинчи рейс бўлса керак.

Меҳмонлар кампир янги сузиб келтирган маставадан шошиб икки-уч қошиқдан ичишди-да, ўринларидан туришди.

Рустам қўшни аёл орқали уй эгаларига кўпдан-кўп ташаккур билдираркан, блокнот варағига ўз адресини ёзди.

— Ғуломжонга бериб қўйинг, шаҳарга борганда, албатта, бизникига кирсин. Ўзларингиз ҳам айланиб боринглар. Мен бу ерга хат ёзаман, — деди.

Тепаликдаги бекатдан шундоқ кўриниб турган автобус кетма-кет сигнал берди.

Улар олд эшикдан машинага чиқиб келишганда кечаги ўрта яшар шофёр бир ёнбоши билан орқага қаради:

— Узр, меҳмонлар, кеча келолмадим. Йўлда ўпирилиш хавфи бор экан, милиция ўтказмади. Қалай, яхши дам олдингларми?

Рустам бўш ўриндиқлардан бирига ўтираркан:

— Жуда мириқдик, баҳонада танишлар ҳам орттириб олдик, ака! — деб қўйди.

Шофёр газни босиб, машинани ўт олдирди.

Автобус қишлоқдан чиқай деганда тезлиги пасайди-да, кутилмаганда асфальт йўл чеккасидаги тошлоқ яланглика чиқиб тўхтади. Шофёр эпчил ҳаракат билан кабинадан ирғиб пастга тушди. Кейин салонда ўтирган бошқа эркаклар ҳам худди унинг даъватини ижро этгандай гур этиб ўринларидан туришди.

Рустам аввал нима гаплигини тушунмай бир дақиқа каловланиб турди. Кейин нарироқ қир бағридаги сўқмоқдан юқорилаб кетаётган эллик-олтмиш чоғли одамга кўзи тушди. Улар устига қизил духоба ёпилган тобут кўтариб кетишарди.

Автобусда беш-олти хотин халаждан бошқа ҳеч ким қолмади.

Машинадан тушганлар тез-тез юриб марҳумни олиб кетаётган одамлар тўпига қўшилишди, тобутни елкама-елка кўтариб анча наригача боришди.

Рустам ҳам икки-уч бор тобут дастасини елкасига олди.

Бир пайт унинг қулоғи остида автобус ҳайдовчисининг шипшигандай таниш овози эшитилди:

— Бўлар, меҳмон. Отангизга раҳмат. Энди қайтайлик. Жойи жаннатда бўлсин!

Машинадан тушган кишиларнинг айримлари катта йўл бўйига аллақачон етиб келишган, баъзилар имиллаб одамларнинг нотекис қадамидан ҳар ёққа ёйилиб кетган сўқмоқдан орқага қайтишарди.

— Раҳматли ажойиб аёл эди! — деб қўйди ҳайдовчи бошини ҳам қилганча Рустам билан ёнма-ён бораркан. — Эри урушга кетиб қайтмаган. Боя-қиш бир қиз билан қолган. Бошқа турмуш қилмай бутун умрини шу қизга бағишлаган. Уни вояга етказди, турмушга берди — бир фарзанди икки бўлди. Уларнинг ёнига набиралар қўшилишди... Энди армонсиз яшаса бўладиган бир пайтда қаранг-а, ўлим чангал солганини! Ўзи дунё шунақами дейман, доим бири кам. Ғуломжон ҳам етимликда ўсган, ота-онаси ўрнини шу аёл босиб турарди.

Рустам бошини кескин кўтариб шофёрга қаради:

— Қайси Ғуломжон?

— Дарвоқе, сиз уни танимайсиз. Шу ерли шофёр йигит. Шундоқ автобус қайрилиб тўхтайдиган майдоннинг пастидаги ҳовли ўшаники.

— Мен танийман у йигитни, жуда яхши танийман. Наҳот марҳума...

— Марҳума унинг қайнонаси эди. Худо раҳмат қилсин! [illegible] бўлганди. Унинг хаёлидан йилт этиб: «Эрта-индин вақт топиб кўнгил сўраб кетарман», — деган фикр ўтди.

Ҳамма жой-жойига ўтириб бўлганди. Рустам ҳам хотини ёнига чўкиб, боласини тиззасига олди. Автобус ўрнидан қўзғолиб ғизиллаганча юриб кетди. Аммо кўп ўтмай Пскомга қурилган катта кўприкдан берироқда тўхтади. Унинг олд эшиги очилиб бир йигит тушиб қолди.

Бу Рустам эди.

МАТБУОТ ВА ҲАЁТ

ТОШКЕНТ—ҚОБУЛ: ЯШАСИН! ЗИНДАБОД!

Икки дўст мамлакат — Совет Иттифоқи билан Афғонистон республикаси ўртасидаги ўзаро алоқалар кун сайин ривожланиб, мустаҳкамланиб бормоқда. Ўзбекистон халқи барча совет кишилари, ер юзидаги тараққийпарвар жамоатчилик билан бирга бундан ўн йил муқаддам Афғонистон Халқ Демократик партияси раҳбарлигида эски тузумни ағдариб ташлаган, миллий тараққиёт ва ривожланиш учун курашаётган эрксевар диёр меҳнаткашлари билан ҳамкор эканликларини амалда намоён этиб келмоқдалар. Кўплаб ўзбек мутахассислари Афғонистон халқ хўжалигини тиклашга яқиндан кўмак беришаяпти, ўз интернационал бурчларига садоқатли навқирон йигитларимиз қўшни мамлакат осойишталиги йўлида озодлик душманларига қарши курашда мардлик ва жасорат кўрсатмоқдалар.

Яқинда Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг органи — «Ёш ленинчи» газетаси ва Афғонистон ёшларининг «Дарафше жавонон» газеталари редакциялари коллективлари ўртасида ўзаро ижодий ҳамкорлик тўғрисида шартнома тузилди.

Савр инқилобининг ўн йиллиги арафасида Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетида «Дарафше жавонон» газетаси муҳаррири ўринбосари Басир Нақшбанд ва «Ёш ленинчи» газетаси муҳаррири Жаббор Раззоқов ушбу ҳужжатни имзоладилар.

Афғонистонлик журналистларни Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари А. Носиров қабул қилди. Халқларимиз ўртасидаги дўстона муносабатларни янада мустаҳкамлаш ҳақида суҳбат бўлиб ўтди.

Маросимга бағишланган тантанали йиғилишда Афғонистон демократик ёшлар ташкилоти Марказий Комитетининг бўлим мудири Мирзо Ҳасан Замир, Афғонистоннинг Тошкент шаҳридаги Бош ваколатхонаси иккинчи секретари Ҳалилулло Абрин, Афғонистон демократик ёшлар ташкилотининг Осиё ва Қозоғистон бўйича вакили Ҳашмат Растугар ҳамда Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг масъул ходимлари иштирок этдилар.

— Дўстона ҳамкорликдан мақсад — ёшлар газеталари саҳифаларида афғон ва совет йигит-қизлари ҳаётини кенг ёритишдир, — дейди «Ёш ленинчи» газетаси муҳаррири Ж. Раззоқов. — Биз Афғонистон ва Ўзбекистон газеталари кунларини ўтказиш, иш тажрибаларини ўртоқлашиш, яна қатор муҳим тадбирларни амалга ошириш ниятидамиз. Ўйлайманки, икки ижодий коллектив ўртасидаги ҳамкорлик халқларимиз дўстона алоқаларини янада мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Т. АБДУРАҲМОНОВ.

СУРАТДА: шартнома имзоланаётган пайт.

Е. БОТИРОВ фотоси.

СПОРТ АХБОРОТИ

ТУҒИЛГАН КУНГА СОВҒА

Мамлакат чемпионатининг биринчи лигасида мусобақалар бошланганидан буён олти тур ўтди. Мана, ниҳоят пахтакорчилар ўз майдонларида мавсумдаги биринчи ғалабани қўлга киритдилар. Улар ўзлари учун энг ноқулай рақиб — Кемеровонинг «Кузбасс» командаси дарвозасига жавобсиз учта тўп йўллаб, очколарини иккита кўпайтиришга муваффақ бўлдилар. Энди «Пахтакор» ҳисобидаги очколар олтитага етди. Фақат бугина эмас. Ўйинлар жадвалидаги вазият ҳам бирмунча яхшиланди. Команда бир неча поғона юқорилаб олди.

Бу матчга келган ишқибозлар «Пахтакор» ўйинидан хурсанд бўлиб кетдилар. Шу куни Азамат Абдураимовнинг ўйини уларга айниқса ёқди. Учрашувдан учрашувга маҳорати ошиб бораётган ёш ҳужумчи шу куни 22 ёшга кирди. У туғилган кунини ажойиб тарзда нишонлади. Азамат «Кузбасс» дарвозасига киритилган учта тўпдан иккитасининг муаллифи бўлди.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, пахтакорчилар меҳмонлар дарвозасига тўртинчи тўпни ҳам киритишлари мумкин эди. Аммо Марат Кабаев ўн бир метрли жарима тўпини аниқ бажара олмади. У орадан кўп ўтмай ҳисобни очиб, хатосини тўғирлади.

Бу тур чемпионат пешқадами ЦСКА учун омадсиз бўлди. Душанбеда ўйнаган армиячилар маҳаллий «Помир» командасига 0:1 ҳисобида ютқазиб қўйдилар: Бу уларнинг мавсумдаги биринчи мағлубиятидир. Натижада карвонбоши ўзгарди. Никополда маҳаллий «Колос» коллективини 2:0 ҳисобида енгган Ставрополь динамочилари очколарини ўнтага етказиб, биринчи ўринга чиқиб олишди.

Бошқа учрашувлар натижаси: «Даугава» — СКА (Ростов) — 1:0, СКА «Карпати» — «Ротор» — 0:0, «Динамо» (Ботуми) — «Таврия» — 1:0, «Гурия» — «Шинник» — 1:0, «Металлург» — «Спартак» — 1:2, «Котайк» — «Геолог» — 1:1, «Кубань» — «Звезда» — 1:1.

БЎШ КЕЛМАЯПТИ

Ўтган йили футбол бўйича Ўзбекистон чемпиони бўлган Қўқоннинг «Автомобилист» командаси бу йил иккинчи лига мусобақаларида пешқадамлик қилаяпти. Коллектив ҳозиргача ўтказилган олти учрашувнинг тўрттасини ютиб, иккитасини дуранг қилди, ҳали бирорта ҳам матчни бой бермади. Натижада қўқонлик футболчилар ўн очко жамғариб, рақибларидан илгарилаб олишди. Улар охирги турда Олмалиқнинг «Металлург» командаси устидан 1:0 ҳисобида ғалаба қозондилар.

Бошқа учрашувларда қуйидаги натижалар қайд этилди: «Навбаҳор» — «Динамо» — 1:0, «Пахтакор» — «Зарафшон» — 0:1, «Хонқа» — «Нефтяник» 0:0, «Целинник» — «Косонсойчи» — 2:2, «Янгиер» — «Сурхон» — 0:0, «Колхозчи» — «Ёшлик» — 2:1, «Хўжанд» — «Трактор» — 2:1.

ЎҚИНГ, ҚИЗИҚ!

СОҚОЛ ВА МЎЙЛОВ ХАВФЛИМИ?

Бир гуруҳ олимлар соқол ва мўйлов қўйган кишилар нафас олган ҳавони тадқиқ қилдилар. Маълум бўлишича, унда фенол, сероводород бензоли, ацетон ва бошқа қатор бирикмалар аралашмаси бор экан.

Гап шундаки, соқол ва мўйловларга ўрнашиб қолган бу моддалар кейин тўпланиб, ўпкага кираркан. Шу тариқа, дея тасдиқлашади тадқиқотчилар, мўйловли ва соқоллилар ўпкасига бундай «безак»лардан холи кишиларникига нисбатан заҳарли моддалар кўп киради. Чекувчиларда эса бу кўрсаткич беш-етти баравар ортиқ. «Люд» газетаси (ЧССР) шу ҳақда хабар беради.

ТОШБАҚАНИНГ ОЁҚЧАСИ

Копенгаген ҳайвонот боғида бахтсиз ҳодиса рўй берди: тимсоҳ қирқ ёшли улкан тошбақанинг бир оёғини тишлаб олди.

Бунга ҳамма ачинди. Негаки, жонивор уч оёқда ҳаракат қилишга қодир эмас. Шундай бир вазиятда доктор Эрик Эриксон унга сунъий оёқ қўйишни таклиф этиб, ҳаммани қувонтирди. Тошбақа косасининг ичига конькилар ғилдиракчаси учун унга мўъжазгина токча ўрнатилди.

Жонивор ғайриодатий ясама оёқчада юришни тезда ўрганиб олди, дея хабар беради «Дзенник людови» (Польша) газетаси.

МУЗЛАР ҚУРШОВИДА

Берннг денгизида музлар орасида қолган «Бобров буруни» музлатгич кемаси ёрилиб, чўкиб кетди. У Беринг денгизи балиқчилик экспедицияси составида одатдаги қатнов топшириғини бажарарди. Унча катта бўлмаган муз тоғ кеманинг очиқ сувга чиқиш йўлини тўсиб қўйди. Бундай вазият биринчи марта рўй бериши эмас. Шунинг учун капитан С. Неизвестний уни тик кесиб ўтишга қарор қилди. Аммо бу сафаргиси ниҳоятда кучли экан, кема корпуси чидаш бера олмади, ёрилган жойдан сув отилиб кирди.

Балиқчилар кемани сақлаб қолиш учун деярли беш соат уринишди. «Справедливий» қутқарувчи кемаси ёрдамга етиб келди. Лекин денгизчиларнинг барча ҳаракати беҳуда кетди. Оғиш 20 даражадан ошганидан сўнг балиқчилар кемани тарк этишга мажбур бўлишди. Экипажнинг барча аъзолари қутқарувчига эсон-омон ўтиб олдилар.

Редактор
А. Ғ. МУХТОРОВ.

ТЕЛЕВИЗОР ХИЗМАТДА

1 МАЙ
ЯКШАНБА
МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ ХАЛҚАРО БИРДАМЛИК КУНИ

● МТ I

8.30 Янгиликлар.
8.45 Ҳужжатли фильмлар: «Москва Кремли» («ЦСДФ»), «Аврора» крейсери» («ЛСДФ»).
9.30 «Спортлото» тиражи.
9.40 «Қувноқ нотачалар». Ёш вокалистлар концерти.
10.40 [illegible]. Бадиий фильм. [illegible] чиқиши.
11.20 Ҳужжатли фильм.
11.35 «Сени севаман, ҳаёт». Телевизион фотоконкурс.
11.40 «Тинчлик. Меҳнат. Май». Шеърий композиция.
12.10 СССР халқларининг қўшиқлари ва рақслари.
12.40 Москва. ҚИЗИЛ МАЙДОН. МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ ХАЛҚАРО БИРДАМЛИК КУНИ — 1 МАЙГА БАҒИШЛАНГАН КЎРСАТУВ. Кўрсатув тугагач — «Москва ҳақида қўшиқлар».
15.00 **«Ўз юлдузингни топ».** Болалар ижодиёти танлови финали.
15.20 **«Миллион саргузашт. Занглаган генерал ороли».** Телевизион бадиий фильм премьераси («Экран»).
16.30 Пионерларнинг байрам кўрсатуви.
17.00 «Циркни ҳамма севади». Свердловскдан кўрсатилади.
17.40 «Мультипликация фантастикаси». «Фантадром». Мультфильм (1 — 3-сериялар).
18.10 **«Камалак» жилолари».** Халқ ижодиёти телепрограммалари халқаро фестивалининг якунловчи концерти.
19.45 **Экранда — кинокомедия.** «Севги ва кабутарлар» («Мосфильм»).
21.30 **Меҳнаткашларнинг Халқаро Бирдамлик куни — 1 Майнинг байрам қилиниши ҳақида репортаж.**
22.30 «Даврани кенг олинг». Эстрада программаси. Танаффус пайтида (23.50) — Янгиликлар.

● МТ II

8.30 Эрталабки гимнастика.
8.50 Ёшлик куйлайди ва рақсга тушади.
9.10 «Болаликнинг бахтли олами». Ҳужжатли фильм.
9.45 Революция рассомлари.
10.25 «Имконият [illegible]». Илмий-оммабоп фильм («Центрнаучфильм»).
10.45 «Кимгаки қўшиқ ҳамроҳ экан...». И. О. Дунаевский музикаси.
11.45 «Ленин ва келажак». Ҳужжатли фильм («ЦСДФ»).
12.10 СССР халқларининг қўшиқлари ва рақслари.
12.40 Москва. ҚИЗИЛ МАЙДОН. МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ ХАЛҚАРО БИРДАМЛИК КУНИ — 1 МАЙГА БАҒИШЛАНГАН КЎРСАТУВ. Кўрсатув тугагач — «Москва ҳақида қўшиқлар».
15.00 Мультфильмлар.
15.20 Концерт-вальс.
16.00 «Билса ҳазил, билмаса чин». Сатирик кўрсатув.
17.30 «Давлат чегараси». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 4-фильм — «Қизил қум» («Беларусьфильм»). 1 ва 2-сериялар.
19.20 «Мультипликация эртаклари». 2-кўрсатув.
19.50 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.00 «Вақт».
20.45 «Модалар журнали таништ[illegible]».
21.30 **Меҳнаткашларнинг Халқаро Бирдамлик куни — 1 Майнинг байрам қилиниши ҳақида репортаж.**
22.30 «Иллюзион». Г. Александров фильмлари. «Қувноқ болалар» («Москинокомбинат», 1934 йил).
01.10 Янгиликлар.
7.30 «Қўшиқларим сенга, Ватан». Фильм-концерт.
8.35 «Советлар мамлакатининг кишилари». Кинопрограмма.
9.50 Тошкент. В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ МАЙДОН. МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ ХАЛҚАРО БИРДАМЛИК КУНИ — 1 МАЙГА БАҒИШЛАНГАН КЎРСАТУВ. Кўрсатув тугагач — «Хотираларга рейс». Ҳужжатли фильм.
12.40 Москва. МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ ХАЛҚАРО БИРДАМЛИК КУНИ — 1 МАЙГА БАҒИШЛАНГАН КЎРСАТУВ.
17.55 Кўрсатувлар программаси.
18.00 «Бахтли болалик». Адабий-музикали композиция.
18.40 «Оқ йўл, «Зангори қуш». Бадиий фильм («Ленфильм).
20.00 «Ахборот». **Меҳнаткашларнинг Халқаро Бирдамлик куни — 1 Майнинг байрам қилиниши ҳақида репортаж.**
20.40 «Цирк! Цирк! Цирк!».
21.20 «Ўзбекистоннинг меҳнат суръатлари». Ҳужжатли фильм («Ўзбектелефильм»).
21.30 Москва. **Меҳнаткашларнинг Халқаро Бирдамлик куни — 1 Майнинг байрам қилиниши ҳақида репортаж.**
22.30 «Гул байрами — нур байрами». Байрам музикали программаси. Кўрсатув тугагач — Кўрсатувлар программаси.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ:

18.35 «Шунингдек баҳор ҳам...». Киноконцерт (рус.).
19.20 «Қардош республикаларнинг байрам табриклари».
20.00 «Мезгил». **Фрунзе шаҳрида меҳнаткашларнинг Халқаро Бирдамлик куни — 1 Майнинг байрам қилиниши ҳақида репортаж.**
20.30 «Денов ажойиботлари». Манзарали телефильм.
20.40 Бал рақслари ижрочиларининг республика кўрик-конкурси (рус.).
21.30 Москва. **Меҳнаткашларнинг Халқаро Бирдамлик куни — 1 Майнинг байрам қилиниши ҳақида репортаж.**
22.30 **«Қирғиз диёрида 1 Май байрами».** «Мезгил» информацион программаси (қирғиз ва рус тилларида).
23.00 «Севганингдан айрилма». Бадиий фильм (рус.).

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» — «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41. Масъул секретарь — 33-09-93, 32-56-26. Секретариат — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 32-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33, 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Р — 08695. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А. 1087. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12